

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, Miljøvurdering og Plan,
mop@sgav.dk
Sendt via Ringkøbing-Skjern Kommune, rksk@rksk.dk

NST VJY
Ref. HEOSK
Den 17. juni 2026

Miljøscreening af klima-lavbundsprojekt Tim Å, NST j.nr. 25/03345

Indhold

Miljøscreening af klima-lavbundsprojekt Tim Å,.....	1
NST j.nr. 25/03345	1
1 Anmeldelse af miljøscreening	2
2 Baggrund og formål.....	3
3 Projektbeskrivelse	3
3.1 Konkrete aktiviteter	6
3.1.1 Rydninger	6
3.1.2 Sløjfning af dræn	6
3.1.3 Sløjfning af grøfter.....	6
3.1.4 Vandløbsarbejder	7
3.1.5 Terrænskrab og overrislingszoner.....	8
3.1.6 Etablering af dige.....	9
3.1.7 Oprensning af grøfter	9
3.1.8 Afværgegrøfter	9
3.1.9 Afværgepumper	9
3.1.10 Sløfning af eksisterende pumpebrønd.....	11
3.1.11 Planering af overskudsjord	11
3.1.12 Jordbalance	11
3.1.13 Bygninger	12
3.1.14 Infrastruktur (ledningsanlæg)	12
3.1.15 Veje – sikring, anlæg, udbedring	12
4 Natur	13
4.1 Natura 2000	13
4.1.1 Eksisterende forhold.....	13
4.1.2 Vurdering af påvirkninger	14
4.2 Natura 2000: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen	15
4.3 Beskyttede arter	18
4.3.1 Eksisterende forhold	18

4.3.2	Vurdering af påvirkninger	19
4.4	Beskyttede arter: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen.....	24
4.5	§ 3-beskyttet natur	25
4.5.1	Eksisterende forhold	25
4.5.2	Vurdering af påvirkninger	28
4.6	§3-beskyttet natur: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen ...	29
5	Vand	29
5.1	Vandløb og søer.....	29
5.1.1	Vurdering af påvirkninger	31
5.2	Kystvande	36
5.2.1	Vurdering af påvirkninger.....	36
5.3	Grundvandsforekomster og drikkevandsinteresser.....	37
5.3.1	Vurdering af påvirkninger på grundvandsforekomster	38
5.3.2	Vurdering af påvirkninger på drikkevandsinteresser	38
5.4	Havstrategi	40
5.5	Jordforurening.....	41
5.6	Miljøfarlige forurenende stoffer.....	41
5.6.1	Vurdering af påvirkninger.....	41
5.7	Vand: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen	42
6	Planlægning.....	44
6.1	Planforhold og areal-beskyttelse/-interesser	44
6.1.1	Planforhold.....	45
6.1.2	Arealbeskyttelse og arealinteresser	47
6.2	Vurdering af påvirkning	50
6.3	Planlægning: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen	52
7	Andre miljøforhold.....	53
7.1	Støv, støj og vibrationer, lys, luft og lugt	53
7.1.1	Vurdering af påvirkninger	53
7.2	Ressourcer, affald og spildevand	53
7.2.1	Vurdering af påvirkninger.....	53
7.3	Andre miljøforhold: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen..	53
8	Kumulative påvirkninger	54
9	Øvrige tilladelser og kontakt til relevante myndigheder..	55
10	Samlet vurdering.....	55
11	Bilag	56

1 Anmeldelse af miljøscreening

Naturstyrelsen har vurderet, at klima-lavbundsprojektet Tim Å er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2 punkt 10 f), og skal derfor anmeldes til miljøscreening. Projektets gennemførelse forudsætter også sagsbehandling af andre myndigheder end Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Der er redegjort herfor i det følgende jf. oversigt afsnit 10. Nærværende notat beskriver projektet og dets potentielle miljøpåvirkninger. Der vedlægges desuden relevante kortbilag og ansøgningsskemaet, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, bilag 1.

2 Baggrund og formål

I et klima-lavbundsprojekt bliver kulstofrige lavbundsjorder taget ud af drift, og vandstanden på area-
lerne hæves. Vådgøring reducerer udledning af CO₂ og andre klimagasser fra arealerne. Klima-lav-
bundsprojekter bidrager til det nationale mål om at reducere Danmarks udledning af drivhusgasser
med 70 % frem mod 2030. Klima-lavbundsprojekter bidrager samtidig til et bedre vandmiljø, mere og
bedre natur og øgede muligheder for friluftslivet.

Projekternes gennemførelse er baseret på frivillig medvirken fra lodsejere i projektområdet.

3 Projektbeskrivelse

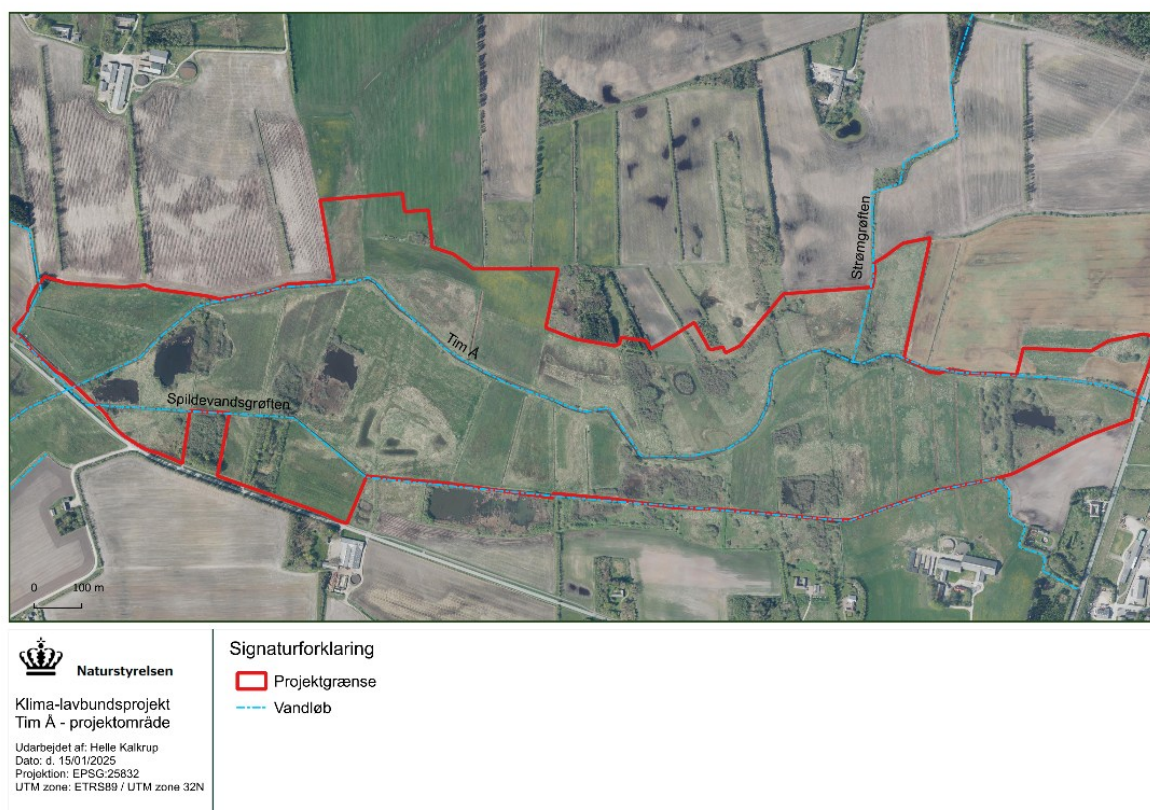
Projektområdet er på ca. 87 ha og områdets eksisterende anvendelse er 51 ha i omdrift, 11 ha perma-
nent græs og resten natur. Ud af de 87 ha er 25 ha §3 beskyttet natur. Projektområdet ligger i det åbne
land primært som landbrugsområde med græsarealer. Der indgår 9 lodsejere i projektet, 8 private
lodsejere og Naturstyrelsen Vestjylland. Området grænser op til 7 private bygningsparceller. Afstand til
nærmeste byzone er ca. 150 m mod øst.

Projektområdet fremgår af nedenstående Figur 3.1. Det omfatter ådalen langs Tim Å på strækningen
ca. st. 15.800-18.405 m. Området afgrænses mod øst af Holstebrovej og mod vest af Tim Kirkevej.

Der er under udarbejdelsen af projektforslaget lagt vægt på, at der ikke foretages ændringer i Tim Å.
De ændrede afvandingsforhold skyldes derfor udelukkende omlægning af eksisterende drænsystemer
samt en foreslået ændring af Spildevandsgrøftens forløb.

Der er taget hensyn til fredningen omkring voldstedet på matr.nr. 1cf, Sønden Åen, Tim, idet de nær-
liggende grøfter bevares således, at de eksisterende forhold omkring voldstedet opretholdes.

Målet med projektet er, at der indenfor projektområdet så vidt muligt sker en reetablering af den na-
turlige hydrologi i ådalen ved blokering af dræn og grøfter. Dræn og grøfter i oplandet til projektområ-
det omlægges i det omfang det er muligt til overrisling på terræn indenfor projektområdet.

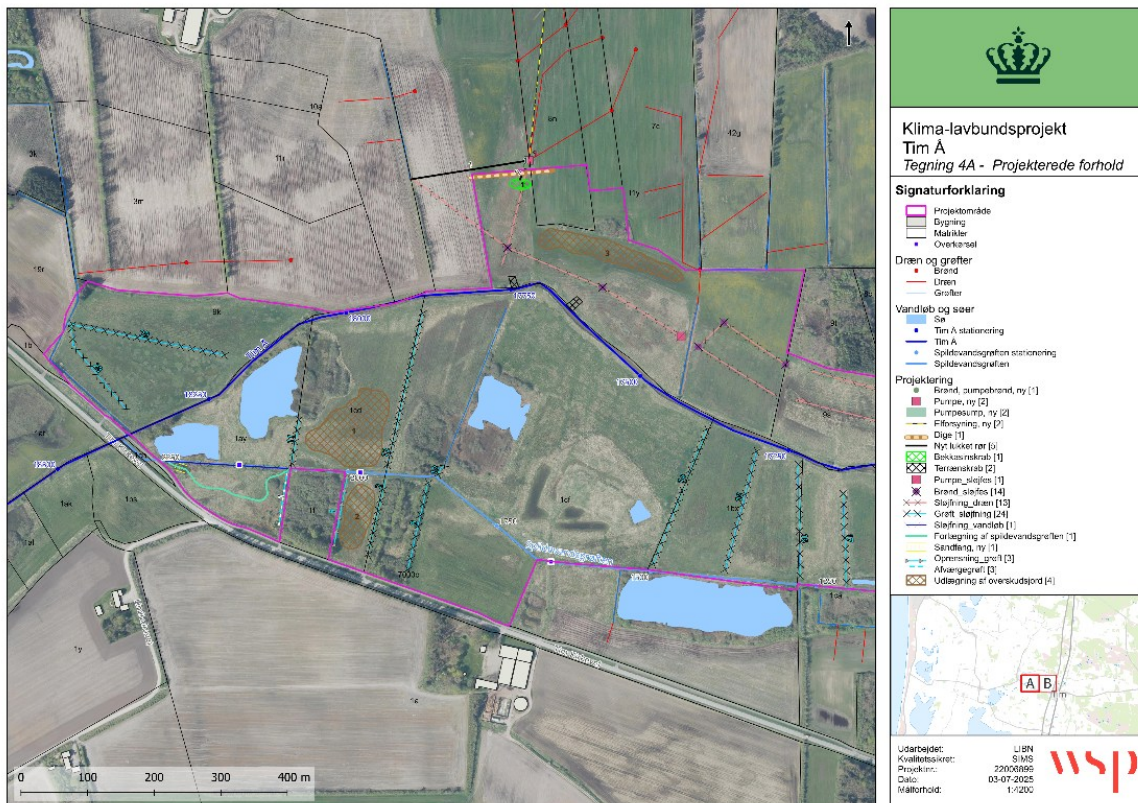
Figur 3.1: Kort over projektområde i Klima-lavbundsprojekt Tim Å.

De konkrete aktiviteter omfatter lukning af grøfter, en mindre omlægning af Spildevandsgrøften, omlægning af drænsystemer til overrisling på terræn, nedbrydning af eksisterende pumpestation og etablering af en ny pumpestation i kanten af projektområdet, etablering af en afværgepumpe og ét lavt dige samt mindre terrænreguleringer i forbindelse med lukning af grøfter og etablering af overrislingszoner.

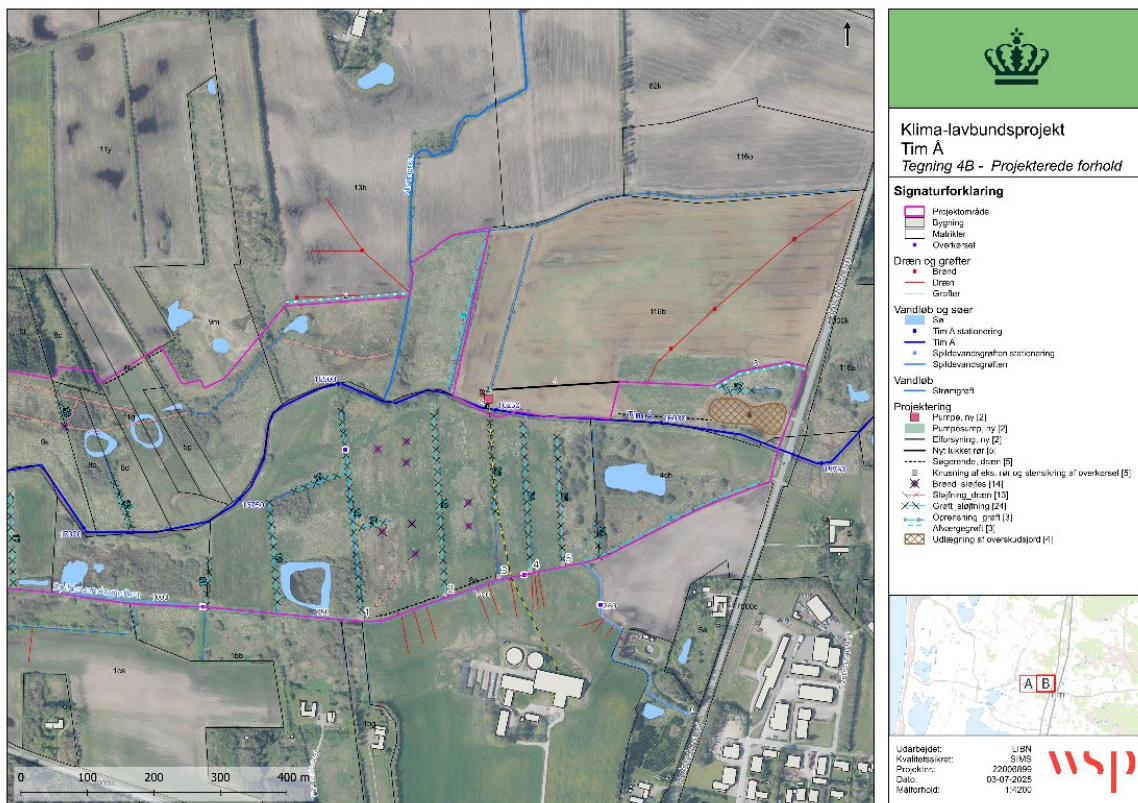
Projekttaktiviteterne er engangstiltag og planlægges udført i efteråret 2026. Anlægsarbejdet planlægges gennemført i løbet af 12-15 uger i hverdage indenfor normal arbejdstid. Færdsel under anlægsarbejdet sker ligesom den nuværende aktivitet med landbrugsmaskiner eller lign., hvor de eksisterende markveje benyttes til færdsel inden for projektområdet. Minigraver eller lign. materiel med lavt dæktryk og/eller køreplader anvendes, hvor der er risiko for strukturskader i anlægsarbejdet.

Det fremgår af påvirkningskort i detailprojekteringen, at der fastlægges en projektgrænse svarende til, at afvandingen i en sommersituation er ned til mindst 1,25 m under terræn (se bilag E og F). Det betyder, at der ikke vil ske påvirkning af ejendomme udenfor projektområdet.

De konkrete aktiviteter fremgår af Figur 3.2 og 3.3 og er nummererede (ses også i bilag E og F). I det følgende vil det blive beskrevet, hvordan de enkelte aktiviteter udføres.

Figur 3.2: Kort over projekttiltag i Klima-lavbundsprojekt Tim Å – vestlig del.

Figur 3.3: Konkrete aktiviteter.

3.1 Konkrete aktiviteter

Overblik over konkrete aktiviteter:

- Rydninger
- Sløjfning af dræn
- Sløjfning af grøfter
- Vandløbsarbejder
- Terrænskrab og overrislingszoner
- Etablering af dige
- Oprensning af grøfter
- Afværgegrøfter
- Afværgepumper
- Sløjfning af eksisterende pumpebrønd
- Planering af overskudsjord
- Jordbalance

3.1.1 Rydninger

Rydningen omfatter nødvendig afrømning og fjernelse af mindre træer og buske langs grøftetracéer, hvor der skal foretages sløjfninger af grøfter ved brinkskrab. Vegetationen i området består af let spredt vegetation, primært af pilekrat, mindre selvsåede træer og buske. Rydninger begrænses i videst muligt omfang og større sammenhængende buskadsarealer friholdes fra skrab for at bevare vegetationen. I disse arealer sløjfes grøfterne punktvis. Støder entreprenøren mod forventning på enkelttræer større end 40 cm i diameter skal disse bevares.

3.1.2 Sløjfning af dræn

Både detaildræn, hoveddræn og drænsystemer inkl. brønde, der modtager vand fra oplande inden for og især uden for projektområdet, sløjfes eller forlægges. I alt sker 40 punktsløjfninger af dræn og 14 drænbrønde.

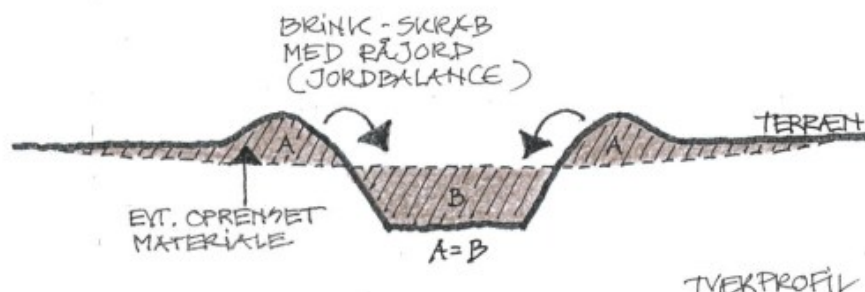
Sløjfning af dræn foretages ved simpel overgravning af en længde på ca. 5 lbm., hvor drænrør fjernes og bortskaffes til egnet modtager af entreprenør. Hullet opfyldes til terræn med opgravet råjord, der trykkes godt med maskinskovlen under indbygningen. Dræn sløjfes som udgangspunkt før udløb i vandløb/grøfter, hvor de er nemmest at lokalisere. Der er i projektet også indregnes sløjfninger på opstrøms delstrækninger af drænet, hvis der kan konstateres fald på terrænet, og de opstrøms dele af drænet formodes fortsat at kunne have en drænende effekt trods sløjfning ved udløb i vandløb/grøft.

Drænbrønde afbrydes ved optagning og fjernelse af dæksler og brøndringe til 1 m under terræn. Brøndmaterialer inkl. afløbsrør sløjfes og fjernes indtil min. 3 m nedstrøms fra brønd. Brøndhullet tilfyldes med råjord fra skrab fra det omkringliggende terræn. Opgravede materialer af beton og ler må indbygges under sløjfningen, mens jern, plastik m.m. bortskaffes til egnet modtager.

3.1.3 Sløjfning af grøfter

Generelt sløjfes grøfter ved, at disse opfyldes og udgår som landskabselementer. Detailprojektet dokumenterer, at det samlede projektforslag medfører en negativ jordbalance. For at tage højde for den negative jordbalance og for at minimere den generelle jordkørsel i området foretages opfyldning af grøfter ud fra brinkskrab eller skrab inden for en anvist bufferzone langs grøftestrækningen, jf. Figur 3.4.

Det færdige anlæg skal fremstå jævnt og uden lunger m.m. og med fokus på genskabelse af naturlig hydrologi, dvs. lavt jævnt fald fra terræn til grøft efter skrab. Det prioriteres at fjerne tidligere oplagte mængder, jordbunker, balker m.m. fra tidligere oprensninger som evt. måtte forefindes på lokale delstrækninger. I disse tilfælde prioriteres at anvende disse først, før brinkskrab foretages.

Figur 3.4: Princip for sløjfning af eksisterende afvandingsgrøfter.

Ringkøbing Skjern Kommune har som naturmyndighed gennemgået projektforslag til blokering af grøfter og dræn, og hvor der foreslås grøfteskrab for at få fyldt grøfterne pga. jordunderskud og har ikke fundet steder hvor der bør tages helt særlige hensyn til særlige arter eller naturværdier. Skrabene tilpasses de lokale forhold. Er der eksempelvis krat og mose på den ene side af grøften, skrabs der udelukkende fra den modsatte side. Grøft 14, som ligger i den vestlige del af projektområdet mellem matrikel 1bx og 1cf, Søndens Åen, Tim (se Figur 3.2.) overlapper med fortidsmindebeskyttelseslinjen fra det historiske Voldsted Timgård på matrikel 1cf, Søndens Åen Tim. Denne grøft kan derfor ikke sløjfes med skrab og sløjfes i stedet ved med overskudsjord fra afværgegrøft 1, svarende til 218 m³. Der sløjfes i alt 3.433 lbm grøfter svarende til et jordvolumen på 5.585 m³.

3.1.4 Vandløbsarbejder

Der planlægges en forlægning af Spildevandsgrøften fra st. 2090-2284. Vandløbet forlægges for at sikre muligheden for det fortsatte vedligehold af Spildevandsgrøften. Forlægningen omfatter i alt 229 m nyt vandløb svarende til, at Spildevandsgrøften i fremtiden bliver 32 m længere, end den er i dag.

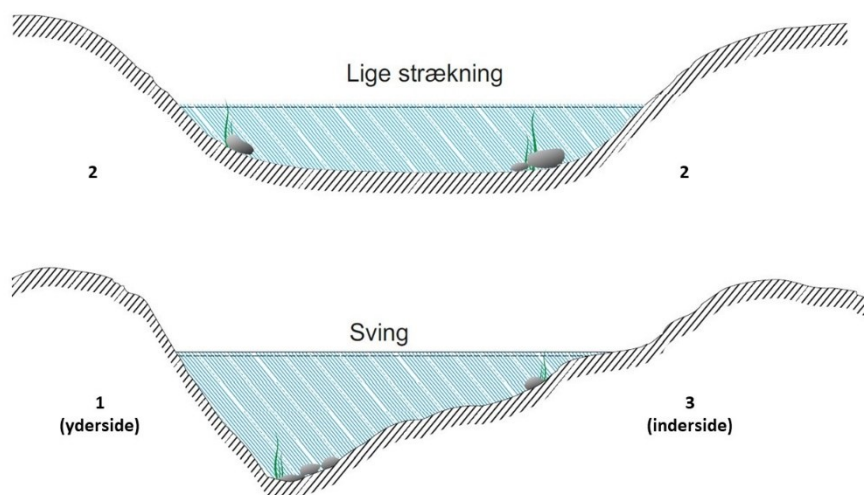
Vandløbet opbygges i et trapezformet enkeltprofil med en gennemgående og mæandreret bundbredde på 1 m. Bundbredden kan varieres med ca. +/- 10 cm og lokalt udgraves med skævt bundprofil, hvor højre/venstre side kan afvige op til +/- 15 cm for at give øget strømningsvariation. Sideanlæggene på vandløbsprofilen anlægges i gennemsnit med anlæg 1:2 og som udgangspunkt påregnes ikke stensikring i ydersving. Principskitse ses af Figur 3.5.

I svingene formes skæve svingprofiler, hvor anlægget på ydersiden lokalt kan sænkes til 1:1, men med fladere anlæg på 1:3 i indersiden af svinget. Hvis der områdevis graves i sandede partier, reduceres sideanlæggene eventuelt af hensyn til brinkstabiliteten. I svingene overuddybes profilerne lokalt med op til ca. 0,3 m i forhold til de lige strækninger, så der kan dannes høller. Vandløbsbunden etableres som plan bund, dog med en lille dybdevariation på op til 10 cm på de lige strækninger, så vandløbet får et naturligt udseende og en god fysisk variation. Traceet varieres i ovenbredden for at give det et naturligt udtryk. På områder med sandet eller anden løsere bund og i udvalgte sving, indbygges sikringssten for stabilisering af vandløbet.

I forbindelse med forlægning af det nye forløb af Spildevandsgrøften etableres et midlertidigt sandfang nedstrøms på den forlagte strækning før udløb i det eksisterende vandløbsforløb. Sandfanget etableres for at undgå sedimenttransport til de nedstrøms vandløbsstrækninger.

Der forventes et overskudsjordvolumen på 900 m³ ifm. etablering af det nye trace for spildevandsgrøften.

Der forventes et overskudsjordvolumen på 420 m³ ifm. etablering af det midlertidige sandfang.

Figur 3.5: Princip under udformning af genslyngningen på lige strækninger og i sving.

Indbygning af jord i den gamle vandløbsprofil

Den tilførte opgravede jord udlægges, så topjorden og råjord lægges særskilt. Råjorden indbygges nederst og topjorden som afslutning, ved tilfyldningen af vandløbet.

Når den nye vandløbsstrækning er klar, åbnes den nye delstrækning fra nedstrøms ende og der påbegyndes tilfyldning fra opstrøms ende af de vandløbsstykker, som skal fyldes op.

Fyldjorden trykkes og komprimeres løbende ved overkørsel og med maskinskovlen under indbygningen for passende lejring af fyldet. Fladen afsluttes generelt i minimum + ca. 0,2 m over-højde i forhold til terrænniveau i vandløbs bredde, så jordens senere lejring/sætning ikke skaber markante kanalliggende vandfyldte forløb. Toppen afrettes med maskinskovlen, så den er plan og uden større lunger og spring. Større sten, grenrester mv. fjernes eller indbygges.

Der forventes et behov på minimum 550 m³ jordvolumen for at sløjfe det eksisterende forløb af Spildevandsgrøften. Der forventes derfor et lokalt jordoverskud på 350 m³. Det overskydende jordvolumen anvendes til sløjfning af Grøft 11 og 12, som er beliggende i den vestlige del af projektområdet mellem henholdsvis matrikel 1ay og 1cd og 1cd og 1cf, Sønden Åen, Tim. Sløjfning af grøfterne skal suppleres med terrænskrab for at opnå fuld sløjfning.

3.1.5 Terrænskrab og overrislingszoner

Inden for projektområdet findes to lokale barrierer for vandets frie løb til Tim Å. For at sikre, at vandet kan løbe frit fra de lokale lavninger og rislearealer og dermed sikre bedst mulig opfugtning af lavbundsarealerne, etableres der to terrænskrab på i alt 200 m³, langs Tim Å. Skrabene udføres lokalt i de eksisterende åbrinker i en bredde på 10 m.

3.1.6 Etablering af dige

I forbindelse med pumpebrønd (PB1), som placeres i den nordvestlige del af projektområdet mellem matrikel 8n og 11y, Norden Åen, Tim, etableres et nyt tværgående dige på ca. 125 m med top i kote 3,25 m, svarende til en højde på 1,2 m. Diget skal beskytte arealerne nord herfor imod oversvømmelse fra Tim Å ved store vandføringer. Diget etableres med anlæg 1:5 mod syd mod projektområdet, anlæg 1:3 mod nord og en digekronebredde på 1 m. Råjorden afrømmes i et 0,5 m lag svarende til 450 m³, herefter foretages indbygning med tilkøbt lerholdig mineraljord svarende til 1.050 m³. Diget komprimeres løbende i lag af 20-30 cm for at sikre en stærk struktur. Diget anlægges med en overhøjde på +20 cm ift. den projekterede kote for at tage højde for sætninger. Den afrømmede jord genindbygges i et jævnt lag på ca. 30 cm, svarende til 270 m³ oven på den komprimerede lerkerne. Overskudsjord fra afrømningen, svarende til 180 m³ udlægges i Udlægsareal 3, som er beliggende i den nordvestlige del af projektområdet på matrikel 11y, Norden Åen, Tim syd for pumpebrønden og diget.

3.1.7 Oprensning af grøfter

Tre eksisterende grøftestrækninger skal oprensnes i forbindelse med de øvrige projekttiltag. Oprensning 1 sker på strækningen mellem matrikel 1ay og 1cf, Sønden Åen, Tim i den vestlige del af projektområdet, oprensning 2 sker på strækningen mellem matrikel 4ch og 8a, Sønden Åen, Tim i den østlige del af projektområdet og oprensning 3 sker på strækningen mellem matrikel 13b og 116b, Sønden Åen, Tim i den østlige del af projektområdet. Grøfterne oprensnes for at sikre deres effekt og dermed, at der ikke sker en påvirkning af vandstanden uden for projektområdet. Bevoksning, der påvirker grøftens afvandings effekt, og ophobet bundsediment opgraves og bortkøres til udpegede udlægsarealer. Det forventes, at der skal fjernes 30-50 cm ophobet sediment ifm. oprensning af grøfterne. Der oprensnes i alt 627 lbm grøfter med et jordvolumen på 120 m³.

3.1.8 Afværgegrøfter

Der skal etableres tre afværgegrøfter for at sikre mod utilsigtet påvirkning på afvandingsforholdene. Afværgegrøft 1 anlægges for at opretholde afvandingen af matrikel 1f, Sønden Åen, Tim, der ligger uden for projektgrænsen i den vestlige del af projektområdet. Afværgegrøft 2 anlægges for at opretholde afvandingen af matrikel 13b, Norden Åen, Tim, der ligger uden for projektgrænsen i den østlige del af projektområdet. Afværgegrøft 3 anlægges for at opretholde afvandingen af matrikel 116b, Norden Åen, Tim, der ligger uden for projektgrænsen i den østlige del af projektområdet.

3.1.9 Afværgepumper

Ifm. opretholdelsen af afvandingen udenfor det afgrænsede projektareal, etableres der to ny afværgepumper. Pumperne er beskrevet enkeltvist i de efterfølgende afsnit.

Ny pumpe på Matr.11y (ID1)

Pumpebrønden kobles på ny pumpeledning med udløb i rislearealet syd for det nye dige. Ved rørudløbet udgraves en lille terrænfordybning/bekkasinskrab på ca. 10*10 m med bundkote i ca. 1,5 m DVR90. Udløbet er dykket og forsynes med mekanisk kontraklap. Afgangsrøret fra pumpen anlægges med udløb i kote ca. 1,7m DVR90.

Drænpumpe

Der indbygges en ny pumpeinstallation, koblet til de eksisterende dræn opstrøms projektområdet v. matrikel 11y. Der etableres en ny tæt ledning fra den eksisterende grøft mellem matrikel 10a og 11y til pumpen.

Terrænet uddybes lokalt på en 2 x 10 m strækning, for at sikre tilstrækkelig pumpeump og dermed funktion af pumpen. Indløbet til pumpebrønden forsynes med dykket skumbræt, der sikrer pumpen mod større grenrester og lign. Enheden installeres som dykpumpe. Kontraventil monteres på afgangsrøret i brønden. Pumpen opsættes til automatisk drift som udgangspunkt med start-stop efter de opgivne vandspejle nedenfor. Pumpen etableres med et kombineret afgang-/overløbsrør i kote 1,7 m DVR90. Udløbet erosionssikres med sikringssten.

Hoveddimensioner og mål, pumpebrønd (PB) og afløbsledning:

Terræn v. PB:	2,2 m DVR90
Top brønd:	2,7 m DVR90
Bund brønd:	0,5 m DVR90
Bk dræn ved tilslutning til pumpebrønd:	1,3 m DVR90
Afløbsniveau for afløbsledning (ø 110 mm):	1,7 m DVR90

Hoveddimensioner og ydelse på pumpe og afløbsrør:

Kapacitet på pumpe:	min. 20 l/s
Arbejdsvandspejl, start/stop ved normaldrift:	Kote ca. 1,3/1,7 m DVR90
Længde på udløbsrør:	25 lbm.

Eltilslutning til pumpe

Eltilslutning til den nye pumpe tages fra den eksisterende pumpe, der planlægges sløjfet. Påkoblingsstedet skal godkendes af ejer og bygherretilsynet, før montering. I pumpebrønden monteres afbryder for pumpe, Aut-o-man, omskifter samt 230 V servicestik. Forsyningskabel nedlægges med dækbånd.

Ny pumpe på Matr.116b (ID2)

Pumpebrønden kobles på ny pumpeledning med udløb i Tim Å i st. 16.250. Udløbet er dykket og forsynes med mekanisk kontraklap.

Drænpumpe

Der indbygges en ny pumpeinstallation, koblet til Grøft 36 og en ny tæt ledning fra Grøft 37 til pumpe-umpen.

Den eksisterende grøft uddybes lokalt på en 10 m strækning, for at sikre tilstrækkelig pumpeump og dermed funktion af pumpen. Indløbet til pumpebrønden forsynes med dykket skumbræt, der sikrer pumpen mod større grenrester og lign. Enheden installeres som dykpumpe. Kontraventil monteres på afgangsrøret i brønden. Pumpen opsættes til automatisk drift som udgangspunkt med start-stop efter de opgivne vandspejle nedenfor. Pumpen etableres med et kombineret afgang-/overløbsrør i kote 2,8 m DVR90. Udløbet erosionssikres med sikringssten.

Hoveddimensioner og mål, pumpebrønd (PB) og afløbsledning:

Terræn v. PB:	4,1 m DVR90
Top brønd:	4,6 m DVR90
Bund brønd:	1,6 m DVR90
Bundkote, dræn ved tilslutning til pumpebrønd:	2,4 m DVR90
Afløbsniveau for afløbsledning (ø 110 mm):	2,8 m DVR90

Hoveddimensioner og ydelse på pumpe og afløbsrør:

Kapacitet på pumpe:	min. 8 l/s
Arbejdsvandspejl, start/stop ved normaldrift:	Kote ca. 2,8/2,4 m DVR90

Længde på udløbsrør:

15 lbm.

Eltilslutning til pumpe

Tilslutning og fremføring af strømkabel fra nyetableret strømboks fra RAH Nes A/S, placeret på vestsiden af Holstebrovej umiddelbart nord for Tim Å. Der monteres separat tavle med sikringsgruppe/forsikringer, hovedafbryder samt forbrugsmåler for pumpen. Påkoblingsstedet skal godkendes af ejer og bygherretilsynet, før montering. I pumpebrønden monteres afbryder for pumpe, Aut-O-man. omskifter samt 230 V servicestik. Forsyningskabel nedlægges med dækbånd.

3.1.10 Sløjning af eksisterende pumpebrønd

Den eksisterende pumpebrønd på matrikel 11y, Norden Åen, Tim sløjfes. Pumpebrønden inkl. dæksler og brøndringe optages og fjernes til 1 m under terræn. Brøndmaterialer inkl. afløbsrør sløjfes og fjernes indtil min. 3 m nedstrøms fra brønd. Brøndhullet tilfyldes med råjord fra skrab fra det omkringliggende terræn. Opgravede materialer af beton og ler må indbygges under sløjfningen, mens jern, plastik m.m. bortskaffes til egnet modtager.

3.1.11 Planering af overskudsjord

Der er udpeget i alt fire udlægsarealer på de højest placerede arealer i projektområdet til planering af overskudsjord fra de beskrevne anlægselementer. I den vestlige del af projektområdet er der på matrikel 1cd, Sonden Åen, Tim udpeget to arealer og på matrikel 11y, Norden Åen er der udpeget et areal. I den østlige del af projektområdet er der udpeget et areal på matrikel 116b, Norden Åen, Tim. Overskudsjord planeres i lag af maksimalt 30 cm. Udlægsarealerne har en kapacitet til at modtage op til 7.100 m³. Der forventes dog kun at være behov for udlæg af 2.270 m³ overskudsjord. Der er ca. 70 % (4.830 m³) ekstra kapacitet i udlægsarealerne ift. det reelle behov. Entreprenøren har mulighed for selv at planlægge og optimere på benyttelsen af de udpegede udlægsarealer med henblik på at minimere transport af jord mest muligt.

3.1.12 Jordbalance

Jordbalance fremgår af Tabel 3.1. Generelt er der jordunderskud indenfor projektarealet. Jordunderskuddet håndteres ved at udføre terrænskab lokalt ved de planlagte grøftesløjfninger. Grøft 11, 12 og 14, som beskrevet i afsnit 3.1.3 og 3.1.4, sløjfes med overskudsjord fra andre projekttiltag og der udføres ikke terrænskab langs disse traceer.

Lokalt kan der være jordoverskud fra de enkelte tiltag. For at minimere jordkørsel i projektområdet er der udpeget fire arealer (se afsnit 3.1.11), hvor der er mulighed for udlæg af overskudsjord.

Tabel 3.1: Jordbalance.

Projekttiltag	Afgravning	Opfyldning
Sløjfning af grøfter ved skrab	5.585 m ³	5.017 m ³
Sløjfning grøfter med overskudsjord		568 m ³
Forlægning af spildevandsgrøft	900 m ³	
Sløjfning af eks spildevandsgrøft		550 m ³
Sandfang på ny spildevandsgrøft	420 m ³	
Afværgegrøfter	950 m ³	
Oprensning af grøfter	120 m ³	
Terrænskrab	200 m ³	
Nyt dige	450 m ³	270 m ³
Planering af overskudsjord		2.270 m ³
Bekkasinskrab	50 m ³	
SUM	8.675 m³	8.675 m³

3.1.13 Bygninger

Ejendomme, der er beliggende i tæt tilknytning til projektområdet syd for Spildevandsgrøften, påvirkes ikke af projektet, idet Spildevandsgrøften opretholdes intakt på strækningen, og derfor vil virke som en afværgegrøft imod projektområdet nord for grøften.

3.1.14 Infrastruktur (ledningsanlæg)

Der er ifølge den gennemførte søgning i ledningsejerregistret registreret to ledningsanlæg i projektområdet (se bilag E).

- 1) I den nordlige del af projektområdet findes en 0,4 kW elledning, som forsyner pumpen ved dens nuværende placering. Eksisterende ledningsanlæg til pumpen skal fjernes og ledningen omlægges til at forsyne den nye afværgepumpe ID1.
- 2) I den østlige del af projektområdet krydser en eksisterende telekommunikationsledning gennem projektområdet. Ledningen krydser det planlagte trace for den ny ledning (ID4), der leder vand fra afværgegrøft ID3 til ny pumpestation ID2.

3.1.15 Veje – sikring, anlæg, udbedring

Ud over markveje/kørespor forefindes der ikke veje i projektområdet.

Mod øst afgrænses projektområdet af Holstebrovej og mod vest af Tim Kirkevej. Begge veje er asfalterede og broerne over Tim å er udført i beton. De offentlige vejanlæg med broer, der er beliggende rundt om projektområdet, vil ikke blive påvirket af projektet.

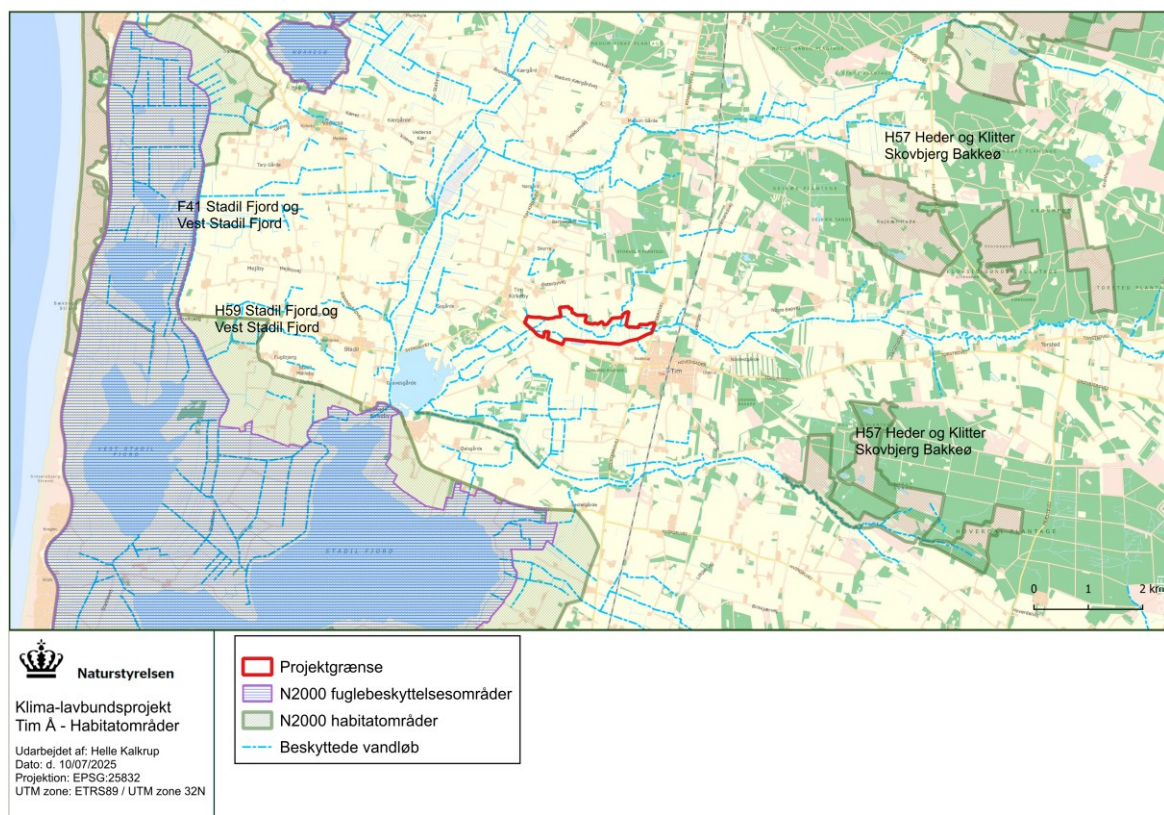
4 Natur

4.1 Natura 2000

4.1.1 Eksisterende forhold

Projektområdets placering er ikke sammenfaldende med Natura 2000-områder.

Det nærmeste Natura 2000-område nr. 66, Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord, hvor habitatområde nr. 59. og fuglebeskyttelsesområde nr. 41 er beliggende ligger i en afstand på ca. 3 km mod sydvest og vest. Projektområdet afvander hertil via Tim Enge, der er opstået som led i et VMP II-projekt i 2007. I en afstand af 3,5-4 km nordøst og sydøst for projektområdet ligger habitatområde 57 Heder og Klitter Skovbjerg Bakkeø. Natura 2000-områderne fremgår af Figur 4.1.

Figur 4.1: Nærmeste Natura 2000-områder til Klima-lavbundsprojekt Tim Å.

Af Tabel 4.1 fremgår udpegningsgrundlaget for habitatområderne 59 og fuglebeskyttelsesområde 41, som er de nærmeste habitatområder.

Tabel 4.1: Arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for habitatområde 59 og fuglebeskyttelsesområde 41 (Kilde: Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø, Gældende udpegningsgrundlag 2022).

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 59		
Naturtyper:	Lagune* (1150)	Strandeng (1330)
	Grå/grøn klit* (2130)	Klithede* (2140)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
Arter:	Vandranke (1831)	Bæklampret (1096)
	Havlampret (1095)	Odder (1355)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 41		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Pibesvane (T)
	Sangsvane (T)	Grågås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Spidsand (T)	Krikand (T)
	Rørhøg (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Hjejle (T)	Pomeransfugl (T)
	Sortterne (Y)	Blåhals (Y)

Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet. Ved fuglearterne er det angivet, om der er tale om ynglefugle (Y) eller trækfugle (T).

Klima-lavbundsprojekters afgrænsning er baseret på, at afvandingen ikke påvirkes opstrøms projektområdet. Der vil således, som følge af projektet, ikke ske en opstuvning eller føres næringsstoffer og miljøfarlige forurenende stoffer opstrøms. Derfor påvirkes eventuelle opstrøms beliggende Natura 2000-områder ikke.

Miljøstyrelsen har ifm. NOVANA-overvågningen i 2015 fundet lampret i Tim Å inden for projektområdet (registrering på Arter.dk). Både bæklampret og havlampret er på udpegningsgrundlaget for H59. Ligeledes er der jf. Arter.dk registreret bilag IV-arten odder inden for projektområdet, som er på udpegningsgrundlaget for H59. Der er desuden registreret fund af sangsvane, pibesvane, kortnæbbet gås, bramgås og grågås inden for projektområdet, som alle er på udpegningsgrundlaget for F41.

4.1.2 Vurdering af påvirkninger

Overordnet vurderes indeværende projekt at kunne have en positiv indvirkning på Natura 2000 område nr. 66, Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord, idet kvælstoftilførslen til Stadil Fjord reduceres. Mindsket kvælstoftilførsel vil understøtte den artsrige undervandsvegetation i Stadil Fjord, der bl.a. omfatter vandranke.

Merbelastningen med fosfor til Stadil Fjord, som følge af projektet, vurderes ikke at have en negativ effekt på fjordens miljøtilstand og dermed arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, da merbelastningen er ubetydelig i forhold til den eksisterende fosforbelastning.

Næringsstoffer:

Med en samlet kvælstoftilbageholdelse på 1.948 kg efterkorrektions for to nedstrøms søer og en samlet potentiel fosforfrigivelse på 45,2 kg/år, kan der beregnes en NP-vekselkurs på 35 og den tilbageværende N-effekt beregnes til 18,3 % (se bilag G, H, I og J). Det betyder, at der ikke er behov for fosforafværge i forhold til påvirkningen af Ringkøbing Fjord.

Okker

Arealerne omkring Tim Å og Spildevandsgrøften er karakteriseret som Klasse IV: Ingen risiko for okkerudledning.

Ved besigtigelsen blev der registreret stor forekomst af okkerudfældning i Tim Å, det var dog ikke muligt at kvantificere, hvorvidt dette stammer fra den besigtigede strækning eller fra oplandet hertil. Ligeledes blev der i flere tilløb, herunder Spildevandsgrøften, samt tilløb hertil, registreret stor forekomst af okker.

Ved projektet hæves grundvandsstanden, idet den interne dræning i området bringes til ophør. Dette reducerer risikoen for, at jernholdige jordlag iltes ligesom, at nuværende iltede jordlag vandmættes, hvorved nuværende okkerudledning forventeligt vil mindskes. Projektet vurderes således at kunne få en positiv effekt på okkerudledningen fra området til gavn for nedstrøms liggende vandforekomster.

Støj

4.2 Anlægsaktiviteter kan potentielt medføre kortvarig forstyrrelse i form af støj og tilstedeværelse af maskiner i projektets anlægsfase. Da anlægsarbejdet er tidsbegrænset og foregår i dagtimerne, og afstanden fra de konkrete indsatser i projektområdet til det nærmeste Natura 2000-område N66 er ca. 3 km, vurderes forstyrrelsen som kortvarig og lokal. Aktiviteterne i projektets driftsfase vurderes at være væsentligt mindre end aktiviteterne ved landbrugsdrift. Det vurderes derfor, at der ikke vil være væsentlige forstyrrelser i form af færdsel og støj i projektets anlæg- og driftsfase, der vil kunne påvirke bevaringsmålsætningerne for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget som følge af realisering af nærværende projekt. Dermed kan væsentlige påvirkninger af nærtliggende Natura 2000-områders udpegningsgrundlag afvises. Natura 2000: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen

Anlægsfasen

Projektet indeholder ikke aktiviteter i anlægsfasen, der påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N66 Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord, idet der ingen afledte væsentlige påvirkninger vil være grundet afstanden, og at projektet ikke medfører tilførsel af organisk stof, sediment og nærings- og miljøfarlige forurenende stoffer, der vil påvirke de nedstrømsliggende vandområder negativt.

Bæk- og havlampret

Bæk- og havlampret vurderes samlet i følgende grundet deres fælles ynglebiologi samt krav til levested. Det vurderes, at projektet ikke påvirker Tim Å i anlægsfasen, idet arbejdet foregår uden for selve vandløbsprofilen, og der ikke udføres indgreb i vandløbs bund, brink eller strømningsforhold. Projektet vil

derfor ikke påvirke gydebanker, substrat eller opvæksthabitater for de to arter af lampret. Dette vurderes, idet der ikke gennemføres fysiske tiltag i vandløbet, og at der ikke tilføres materialer i form af sand, mudder, nærings- eller miljøfarlige forurenende stoffer i nedstrøms retning i anlægsfasen. Der udføres anlægstiltag i Spildevandsgrøften, som løber til Tim Å. Tiltagene ved grøften planlægges nedstrøms ca. 50 m fra Tim Å. Spildevandsgrøften planlægges forlægget, hvor der i forbindelse med etablering af det nye forløb etableres et midlertidigt sandfang nedstrøms på den forlagte strækning før udløb i det eksisterende vandløbsforløb. Det vurderes, at det midlertidige sandfang vil sedimentere sandet, som potentielt frigives ved omlægning af Spildevandsgrøften. Ligeledes vurderes det, at den eventuelle sedimentation, der kan forekomme udover hvad der tilbageholdes i sandfanget vil være tilsvarende til den naturlige sedimenttransport i Spildevandsgrøften, og at omlægningen af Spildevandsgrøften ikke vil påvirke kvalitetselementerne for de nedstrømsliggende vandområder.

Derudover skal der ske grøftelukninger i form af punktlukninger. Ingen af grøfterne har direkte forbindelse til Tim Å, hvorefter det vurderes, at der ikke vil være en påvirkning på bæk- og havlampret i forbindelse med dette anlægstiltag. For de grøftelukninger, der ligger nærmest vandløbet, kan der eventuelt være en potentiel påvirkning, men idet grøfterne tilproppes nedstrøms fra vil eventuelt sedimenttransport fra efterfølgende tilpropninger opstrøms hindres i at nå ud i vandløbet.

På denne baggrund vurderes anlægsfasen ikke at påvirke gyde- og opvækstområder for hverken bæk- eller havlampret. De grøfter, der lukkes, har lavt fald, er sommerudtørrende, eller har meget lav vandføring i sommerperioden, så de understøtter derfor ikke forekomsten af fiskeyngel. Det vurderes på den baggrund, at grøfterne ikke i sig selv udgør et levested for bæk- eller havlampret.

Odder på udpegningsgrundlag H59

Odderen forekommer typisk langs vandløb, søer og vådområder med god vandkvalitet, rig fødebase og adgang til skjulesteder. Arten er afhængig af uforstyrrede brinker til hvile- og ynglepladser, stabile føderessourcer, sammenhængende vandløbs- og vådområdestrukturer samt lavt forstyrrelsesniveau, særligt i yngletiden.

Odderen vil potentielt kunne være langs Tim Å eller Spildevandsgrøften, idet den typisk vil forekomme langs vandløb, og den er ifølge Arter.dk (nærmere Pattedyrsamlingen ved SNM, hvorfor observationen er af ældre dato) observeret i den vestlige del af projektområdet på nordsiden af Tim Å. Odderen er afhængig af stabile føderessourcer, god vandkvalitet og adgang til skjulesteder, hvorfor projektområdet ikke vurderes som et egnet yngle- eller rastested, idet området henligger lysåbent med lidt fysisk variation og enkelte letbeskyggede strækninger. Ligeledes fremstår vandet i Tim Å grumset og rødt grundet kraftig okkerpåvirkning fra udsivning fra brinker og tilførsel fra tilløbene til vandløbet, hvorfor det vurderes, at fisk og smådyr ikke vil trives i det okkerbelastede vand. Det vurderes derfor, at den del af Tim Å, der ligger inden for projektområdet ikke er et egnet yngle- eller rastested for odder, som i stedet potentielt vil anvende området til fouragering og migration. Det vurderes, at en væsentlig påvirkning af fourageringsområder og spredningskorridorer kan udelukkes grundet det lokale og kortvarige anlægsarbejde, samt odderens store mobilitet og adgang til alternative fourageringsområder i anlægsfasen. Det vurderes derfor, at projektet ikke har en væsentlig påvirkning på odderen, og at den kan opretholde dens økologiske funktionalitet.

Idet det vurderes, at odderen kun anvender området til eventuel fødesøgning eller vandring, og i og med odderen generelt er nataktiv og anlægsarbejdet foregår i dagtimerne og er tidsbegrænset, vurderes anlægsarbejdet ikke at have en påvirkning på odderen. Eventuel forstyrrelse vil derfor være kortvarig og lokal. Odderen har desuden stor mobilitet og vil kunne benytte alternative strækninger i anlægsperioden uden væsentlig påvirkning af dens fødesøgning. Evt. forekomst af huler, hvor odderne kan

raste, vil ikke blive påvirket, da der ikke forekommer anlægsarbejder i brinkerne ved Tim Å som led i projektet. Det vurderes derfor, at anlægstiltagene ikke vil have en påvirkning på odderen.

Da anlægsarbejdet ikke berører vandløbet direkte, og der etableres et midlertidigt sandfang i Spildevandsgrøften, vurderes risikoen for sedimenttransport til Tim Å som meget begrænset. Eventuelle kortvarig ophvirvling af sediment vil være inden for naturlig variation og vurderes ikke at påvirke odderens fødesøgning væsentligt. Anlægsfasen vurderes ikke at medføre væsentlig påvirkning af odder, hverken i form af tab af levesteder, forstyrrelse af ynglepladser eller reduktion af fødegrundlaget.

Sangsvane, pibesvane, kortnæbbet gås, bramgås og grågås på udpegningsgrundlag F41

Anlægsaktiviteter kan potentielt medføre kortvarig forstyrrelse i form af støj og tilstedeværelse af maskiner samt midlertidig fortrængning fra fourageringsområder som følge deraf. Da anlægsarbejdet er tidsbegrænset og foregår i dagtimerne, vurderes forstyrrelsen som kortvarig og lokal. Arterne er generelt robuste over for midlertidige forstyrrelser og har adgang til alternative fourageringsarealer i nærområdet. Der etableres ingen permanente forstyrrelseskilder. På denne baggrund vurderes anlægsfasen ikke at medføre en væsentlig påvirkning for sangsvane, pibesvane, kortnæbbet gås, bramgås og grågås på udpegningsgrundlaget for F41.

Konklusion

Der kan være potentielle forstyrrelser af arter under anlægsarbejdet, når tiltagene udføres. Forstyrrelsen vil være kortvarig, lokal og midlertidig, hvorefter det vurderes, at der ikke sker forstyrrelse, som er udover almindelig forstyrrelse i området.

I forbindelse med anlægsfasen kan der ske sedimentvandring og frigivelse af næringsstoffer til Tim Å grundet omlægningen af Spildevandsgrøften. Spildevandsgrøften løber ud i Tim Å, men det vurderes, at det midlertidige sandfang vil sedimentere sandet, som potentielt frigives ved omlægning af Spildevandsgrøften. Ligeledes vurderes det, at den eventuelle sedimentation, der kan forekomme udover sandfanget vil være tilsvarende til den naturlige transport. Det gælder således, at anlægsarbejderne ikke vil have en påvirkning af arealer uden for projektområdet.

Projektet vil bidrage til at reducere okkertilførslen til Tim Å, hvilket kan bidrage til bedre fourageringsmuligheder for Odder, som følge af en bedre sigtbarhed og en evt. øget forekomst af fisk i åen.

Naturstyrelsen vurderer, at projektet ikke er i strid med de konkrete eller overordnede bevaringsmål-sætninger og plejeplanen for Natura 2000-område N66, da der er tale om neutral påvirkning, der ikke påvirker udbredelsen af habitatnatur, arter eller levesteder på udpegningsgrundlaget.

Driftsfasen

Projektet indeholder ikke aktiviteter i driftsfasen, der påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N66, idet der ingen afledte væsentlige påvirkninger vil være grundet afstanden, og at projektet ikke vil medføre en mertilførsel af sediment, okker, nærings- og miljøfarlige forurenende stoffer der vil kunne påvirke arter og naturtyper negativt.

Bæk- og flodlampret

I driftsfasen vil projektet medføre en mere naturlig hydrologi på de tilstødende lavbundsarealer, men uden ændringer i Tim Å's vandføring, strømhastighed eller substrat.

Arterne af lampretter er begge afhængige af stabile strømningsforhold og sand-/grusbund. Da projektet ikke ændrer de fysiske eller kemiske forhold i vandløbet, vurderes der ikke at være en påvirkning af

arterne eller deres levested. Den øgede tilbageholdelse af okker, næringsstoffer og sediment i vådområdet kan have en positiv effekt på vandløbets vandkvalitet.

Odder

Etableringen af vådområdet vil skabe bedre levevilkår både som yngle- raste- og fourageringsområde for odderen, idet der skabes et mere sammenhængende naturområde og mere varierede naturforhold, og den generelle naturkvalitet i området øges. Disse forhold vurderes at påvirke odderen positivt. Projektet ændrer desuden ikke vandløbsprofilen i Tim Å, hvorfor odderens levested ikke påvirkes negativt. Driftsfasen indebærer ingen nye rekreative tiltag, stier eller øget menneskelig aktivitet. Forstyrrelsesniveauet forventes derfor ikke at stige i forhold til nuværende forhold. Det vurderes derfor, at områdets funktion som fourageringsområde og spredningskorridor opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

Fugle

Projektets ændringer består i etablering af vådområde med højere vandstand og periodisk oversvømmelse, hvilket generelt øger tilgængeligheden af lavvandede fødesøgningsområder for svaner og gæs. Projektet indebærer ikke øget forstyrrelse, da der ikke etableres nye adgangsveje, rekreative funktioner eller aktiviteter, der kan påvirke fuglene negativt. Det vurderes derfor, at projektet ikke reducerer arternes fourageringsmuligheder, men tværtimod kan forbedre dem. På denne baggrund vurderes driftsfasen ikke at medføre en væsentlig påvirkning for sangsvane, pibesvane, kortnæbbet gås, bramgås og grågås på udpegningsgrundlaget for F41.

Konklusion

Det vurderes, at driftsfasen ikke vil påvirke Natura 2000-område N66 og dets udpegningsgrundlag væsentligt i driftsfasen.

Samlet konklusion for anlægs- og driftsfase

Naturstyrelsen vurderer, at projektet ikke er i strid med de konkrete eller overordnede bevaringsmålsætninger og plejeplanen for Natura 2000-område N66, da der er tale om positive eller neutrale påvirkninger, der ikke påvirker udbredelsen af habitatnatur, arter eller levesteder.

Sammenfattende vurderer Naturstyrelsen, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningerne. I Naturstyrelsens vurdering indgår projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger af Natura 2000-område N66, jf. afsnit 4.1.

4.3 Beskyttede arter

4.3.1 Eksisterende forhold

Der er foretaget søgninger på Naturdata, NOVANA og Arter.dk for perioden februar 2015 til februar 2025. Resultaterne er gennemgået i de følgende afsnit.

Bilag IV-arter

Arternes udbredelse er i forundersøgelserapporten angivet på baggrund af observationer og registreringer i faglig rapport fra DMU nr. 635 "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV", som beskriver sandsynligheden for, at arten forefindes på lokaliteten. De arter, der tidligere er observeret i

de 10*10 km kvadranter, der omfatter projektområdet, er angivet i en artssøgning på naturdata (10. juni 2022) og fremgår af Tabel 4.2. Der er ingen viste observationer af bilag IV-arter i projektområdet.

Tabel 4.2 Bilag IV-arter indenfor 10*10 km kvadrat, som projektområdet er en del af, i henhold til faglig rapport fra DMU nr. 635 "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV".

Art	Underart
Flagermus	Vandflagermus, Sydflagermus
Padder	Spidssnudet frø, Strandtudse
Reptiler	Markfirben
Pattedyr	Odder

En søgning på Arter.dk i april 2026 viser, at der er forekomst af bilag IV-arten odder inden for projektområdet. Den nærmeste registrerede bilag IV-art uden for projektområdet er en spidssnudet frø i en afstand af ca. 2 km sydøst for projektområdet. Projektområdet vurderes ikke som værende specielt godt egnet som levested for hverken odder eller spidssnudet frø. Tim Å er meget uklar og med en relativ lille fiskebestand, hvilket ikke giver odderen optimale fødesøgningsmuligheder. Arealerne inden for projektområdet består primært af dyrkede arealer og uafgræssede naturarealer med høj vegetation. Desuden er de fleste af søerne i projektområdet primært gamle tørvegrave, med forholdsvis stejle brinker og en tagrørs- og dunhammerbevokset bredzone, og dermed ikke specielt velegnet som yngle- eller rasteområder for spidssnudet frø.

Bilag I-fugle

Arter omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I er fugle, som kræver streng beskyttelse. Det vil i praksis sige, at det skal være hævet over enhver rimelig videnskabelig tvivl, at bestande ikke skades af et projekt. Mere specifikt må man ikke skade yngle- og rasteområder. Nedenfor vurderes de bilag I-arter, der potentielt kan yngle og er observeret i området eller registreret lige ved projektgrænsen.

Inden for projektområdet og i nærheden af projektområdet er der potentielle forekomster af ynglende og rastende traner.

Fredede og rødlistede arter

I nærheden af eller i projektområdet er følgende fredede og/eller rødlistede potentielle ynglende arter af fugle registreret:

Blishøne, krikand, knopsvane, grågås, gravand, gulspurv, stær, sangsvane, løvsanger, grønbenet rørhøne, svaleklirre, agerhøne, isfugl, vandstær, bjergvipstjert og engsnarre.

I nærheden af projektområdet er der fundet butsnudet frø i en afstand på ca. 750 m mod sydvest. Der findes en række mindre søer (gamle tørvegrave) og vandhuller i projektområdet, som alle kan være potentielle ynglelokaliteter for butsnudet frø. Skrubbtudse er også registreret.

4.3.2 Vurdering af påvirkninger

I det følgende vurderes potentielle påvirkninger for de identificerede arter i både anlægs- og driftsfasen. Der er i forbindelse med projektet ikke behov for at indsamle og flytte beskyttede dyre- eller plantearter.

Bilag IV-arter

Flagermus

Arter af flagermus kan potentielt benytte dele af projektområdet i forbindelse med fouragering, da sådanne lavbundsområder ofte er rige på insekter.

Påvirkninger af flagermus er særligt tilknyttet projektets anlægsfase, hvor en evt. fældning af gamle træer, der benyttes som yngle- og/eller rasteområder eller nedlæggelse af eksisterende ledelinjer skal vurderes. Det planlagte anlægsarbejde giver ikke anledning til fældning af gamle træer med hulrum. Ledelinjer langs vandløb og læhegn påvirkes heller ikke, som konsekvens af projektet.

Efter gennemførsel af projektet vil der ske en forøgelse af områder med tidvise oversvømmelser og generelt vådere jordbundsforhold, som vil øge insektproduktionen i området og dermed være til gavn for fouragerende flagermus, da fødegrundlaget forventes øget. Det vurderes, at projektet ikke har negativ indflydelse på bestande af flagermus, da de foreslåede projekttiltag ikke påvirker yngle- og rasteområder. Arter tilknyttet vådområder vil få bedre forhold i forhold til fødesøgning o. lign.

Der vil i forbindelse med projektet ikke være behov for at rydde skovområder og lignende, hvorved principperne om flagermusenes økologiske funktionalitet ikke påvirkes.

Dermed kan en væsentlig påvirkning af arter af flagermus afvises – både under anlægs- og i driftsfasen.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er almindelig og forekommer i det meste af landet med undtagelse af Bornholm samt en række mindre øer. Arten yngler i lavvandede lysåbne vandhuller uden fisk (fisk æder gerne paddeyngel) og opholder sig uden for yngletiden i moser/enge/skove og andre fugtige habitater. Vandringer mellem rasteområderne og ynglelokaliteterne foregår i nattetimerne i det tidligere forår (marts-april). De ny-forvandlede individer af spidssnudet frø går på land sidst i juni. De unge frøer holder sig tæt på ynglevandhullet, hvor de fouragerer. De voksne frøer er mindre knyttede til ynglevandhullet. I løbet af oktober opsøger frøerne deres overvintringssteder. Nogle få frøer overvintrer i vandhuller; men langt de fleste overvintrer på land på højereliggende arealer nedgravet i jorden, ved stammer, ml. stensamlinger eller på bakkeskråninger. Oftest opholder voksne individer sig få hundrede meter eller endnu kortere fra ynglevandhullet, men de kan vandre op til 1 km eller mere. Overvintringsområdet er ofte noget tættere ved ynglevandhullet end sommeropholdsstedet. Det er almindeligt, at frøerne graver sig ned i jorden eller benytter eksisterende hulrum, hvor de ligger i fx 20-40 cm dybde midt på en relativt tør bakkeskråning eller eventuelt på en dyrket mark. Der kan naturligt forekomme store udsving i bestandsstørrelsen, der både kan fordobles og halveres fra et år til det næste. Frørernes aktivitet er ikke begrænset til et bestemt tidspunkt på døgnet på nær vandringer.

Der er ikke registreret fund af spidssnudet frø inden for projektområdet, men det må forventes, at der er flere potentielle levesteder for spidssnudet frø i tilknytning til temporære vandsamlinger, sjapvandsområder og søerne i projektområdet. Søerne i projektområdet er dog gamle tørvegrave, hvorfor der er forholdsvis stejle brinker, som ikke vurderes egnet som yngle- eller rasteområder for arten. Ligeledes er der forekomster af tagrør i søerne, hvorfor der dannes skygge i de brednære dele af søerne. Spidssnudet frø er knyttet til lysåbne, lavvandede og solopvarmede vandhuller med begrænset skygge og moderat vegetation, hvorfor arten ikke trives i vandhuller med tilgroning af tagrør. Grøfterne i projektområdet har ligeledes stejle brinker og er relativt smalle. Det vurderes derfor, at de grøfter, der sløjfes ved en gennemførsel af projektet, ikke er egnede levesteder for spidssnudet frø. Det vurderes, at der er to potentielt egnede levesteder for spidssnudet frø i nærheden af projektområdet, hvor der forekommer lavvandede lysåbne vandhuller uden fisk. Levestederne er ikke inden for projektområdet (se Figur 4.2).

Figur 4.2: Kort over projektområde (grøn markering) med potentielle levesteder for bilag IV-arten spidssnudet frø (rød markering).

Anlægsarbejderne planlægges gennemført i efterårsperioden i dagtimerne, hvor jorden er tør, og der er gode adgangsforhold for maskiner, og hvor risikoen for sedimenttransport til vandløb under anlægsarbejdet reduceres. Det vurderes, at dette ikke er sammenfaldende med artens beskrevne aktive periode eller overvintring. Samlet set vil der ved en realisering i perioder være en del aktivitet og færdsel med maskiner i området. Dette vurderes dog ikke at udgøre en risiko for evt. individer, der vandrer sent på sæsonen mod deres overvintringsområder, idet maskinerne vil bevæge sig med relativt lave hastigheder da der køres på larvefødder på fugtig bund. Desuden vil der ikke foregå anlægsarbejder eller transport i de områder, hvor der vurderes potentielt at være levesteder for spidssnudet frø.

En realisering af klima-lavbundsprojektet, som beskrevet, vil betyde, at der vil blive flere våde arealer med temporært eller permanente vandspejl. Dette vil øge antallet af potentielle ynglelokaliteter for spidssnudet frø, da sådanne vandsamlinger ofte er uden fisk og fremstår lysåbne med lavt vand, der hurtigt opvarmes af solen i foråret.

Dermed vurderes det, at områdets økologiske funktionalitet for spidssnudet frø opretholdes og risiko for forsætligt individdrab af bilag IV-arten spidssnudet frø afvises – både under anlægs- og i driftsfasen.

Strandtudse

Strandtudsens overordnede ynglehabitater er langs den jyske vestkyst med klitlavninger, lobeliesøer, søbred med småurter samt kørespor, langs de indre danske kyststrækninger og fjorde med kystlaguner og strandsøer, afgræssede lavvandede områder på strandenge, tidvis våde enge samt tidvis søer og oversvømmede marker og lysåbne og lavvandede søer i grusgrave. Strandtudsens overvintrer, hvor den graver sig ned i en dybde på helt op til 1,20 meter. Den vandrer typisk udelukkende om natten til dens overvintringsområder.

Der er ikke registreret fund af strandtudse inden for projektområdet. Den nærmeste observation er ca. 5 km vest for projektområdet. Derudover vurderes det, at der ikke forekommer potentielle levesteder for strandtudse i projektområdet, idet området er præget af drænede marker med enkelte søer med stejle brinker. Jf. artshåndbogen vandrer strandtudsens primært på arealer uden eller med lav vegetation, hvilket stort set ikke forekommer i projektområdet.

En realisering af klima-lavbundsprojektet, som beskrevet, vil betyde, at der vil blive flere våde arealer med temporært eller permanente vandspejl. Dette vil øge antallet af potentielle ynglelokaliteter for

padder, men som følge af afstanden til kysten vurderes det ikke sandsynligt, at der vil forekomme strandtudser i projektområdet.

Dermed vurderes det, at der ikke findes egnede levesteder for strandtudse inden for projektområdet, hvorfor en væsentlig påvirkning af dens yngle-/rasteområder samt forsætligt individdrab kan udelukkes – både under anlægs- og i driftsfasen.

Markfirben

Markfirben kræver afvekslende tørre landskaber med solvendte skrænter, løs jord og partier med ringe eller intet plantedække til æglægning og overvintring. Områder bør have spredt opvækst af lave buske (hedelyng, hvidtjørn, hunderose, brombær, hybenroser og lign.) og frodigere partier med kraftigere urtedække for skjul, fødesøgning og varmeregulering. Sten, grene, træstammer mv. er velegnede som rastesteder og solepladser. Markfirbenet har en forholdsvis lav spredningsevne og har bestemte krav til levestedet. Det har desuden stor betydning for spredningen, at yngle- og rasteområder er tæt forbundet.

Det vurderes, at projektområdet ikke omfatter de habitater, som markfirben foretrækker, da området består af lysåbne, lavtliggende arealer i en ådal. Der er områder uden for projektområdet, som potentielt kan være levested for markfirben, herunder et overdrevsareal grænsende op til projektområdet i den nordøstlige del. Overdrevet ligger kuperet i landskabet, hvorfor der er en vis højdeforskel fra projektområdet og til de potentielle levesteder for markfirben. Det vurderes derfor, at markfirben ikke vil blive påvirket.

Ved projektet gennemføres der ikke anlægstekniske tiltag, hvor der kan være leve-, fouragerings- og ynglesteder for arten. Der gennemføres alene tiltag på lavtbeliggende og mere fugtige områder. Det vurderes derfor, at markfirben på dens levelokaliteter uden for projektområdet er uforstyrret af projektet.

Det vurderes, at projektet ikke kan forstyrre eller skade yngle- og rasteområder for markfirben i driftsfasen. Det skyldes, at der ikke gennemføres projekttiltag, der afstedkommer fysiske ændringer i form af ændrede afvandingstilstande eller andet i de potentielle yngle- og rasteområder nord og uden for projektområdet. Det vurderes derfor, at tilstedeværelsen af markfirben i dens leve, raste- og ynglelokaliteter er upåvirkede af projektet i driftsfasen.

Dermed vurderes den økologiske funktionalitet for markfirbens levesteder at være opretholdt og risiko for forsætligt individdrab af bilag IV-arten kan afvises – både under anlægs- og i driftsfasen.

Odder

Odderen forekommer typisk langs vandløb, søer og vådområder med god vandkvalitet, rig fødebase og adgang til skjulesteder. Arten er afhængig af uforstyrrede brinker til hvile- og ynglepladser, stabile føderessourcer, sammenhængende vandløbs- og vådområdestrukturer samt lavt forstyrrelsesniveau, særligt i yngletiden.

Odderen vil potentielt kunne være langs Tim Å eller Spildevandsgrøften, idet den typisk vil forekomme langs vandløb, og den er ifølge Arter.dk (nærmere Pattedyrsamlingen ved SNM, hvorfor observationen er af ældre dato) observeret i den vestlige del af projektområdet på nordsiden af Tim Å. Odderen er dog afhængig af stabile føderessourcer, god vandkvalitet og adgang til skjulesteder, hvorfor projektområdet ikke vurderes som et egnet yngle- eller rastested, idet området henligger lysåbent med lidt fysisk

variation og enkelte letbeskyggede strækninger. Ligeledes fremstår vandet i Tim Å grumset og rødligt grundet kraftig okkerpåvirkning fra udsivning fra brinker og tilførsel fra tilløbene til vandløbet, hvorfor det vurderes, at fisk og smådyr ikke vil trives i det okkerbelastede vand. Det vurderes derfor, at odderen ikke har yngle- eller rastested inden for projektområdet, men potentielt kan anvende området til fouragegøring og migration. Det vurderes, at en væsentlig påvirkning af fourageringsområder og spredningskorridorer kan udelukkes grundet det lokale og kortvarige anlægsarbejde, samt odderens store mobilitet og adgang til alternative fourageringsområder. Det vurderes derfor, at projektet ikke har en væsentlig påvirkning på odderen, og at den kan opretholde dens økologiske funktionalitet.

Idet det vurderes, at odderen kun anvender området til vandring eller eventuel fødesøgning, og i og med odderen generelt er nataktiv, og anlægsarbejderne foregår i dagtimerne og er tidsbegrænsede, vurderes en eventuel forstyrrelse at være kortvarig og lokal. Odderen har desuden stor mobilitet og vil kunne benytte alternative strækninger i anlægsperioden uden væsentlig påvirkning af dens migration eller fødesøgning. Desuden er odderen sky af natur, hvorfor den forstyrrelse, der kan forekomme ved anlægsarbejder, kan få odderen til midlertidigt at fortrække til andre områder. Evt. forekomst af huler, hvor odderen kan raste, vil ikke blive påvirket, da der ikke forekommer anlægsarbejder i brinkerne ved Tim Å som led i projektet. Det vurderes derfor, at anlægstiltagene ikke vil have en påvirkning på odderen og dens økologiske funktionalitet – både på arts- og individniveau.

Da anlægsarbejdet ikke berører vandløbet direkte, og der etableres et midlertidigt sandfang i Spildevandsgrøften, vurderes risikoen for sedimenttransport til Tim Å som meget begrænset. Eventuel kortvarig ophvirvling af sediment vil være inden for naturlig variation og vurderes ikke at påvirke odderens fødesøgning væsentligt. Anlægsfasen vurderes ikke at medføre væsentlig påvirkning af odder, hverken i form af tab af levesteder, forstyrrelse af ynglepladser eller reduktion af fødegrundlaget. Odderen vurderes desuden at opleve bedre levevilkår, som følge af et mere sammenhængende naturområde, både som yngle- raste- og fourageringsområde for odder.

Etableringen af vådområdet vil skabe habitatforbedringer for odderen, idet der skabes mere varierede naturforhold, og den generelle naturkvalitet i området øges. Disse forhold vurderes at påvirke odderen positivt. Projektet ændrer desuden ikke vandløbsprofilen i Tim Å, hvorfor odderens fourageringsmuligheder eller rasteområder ikke påvirkes negativt. Driftsfasen indebærer ingen nye rekreative tiltag, stier eller øget menneskelig aktivitet. Forstyrrelsesniveauet forventes derfor ikke at stige i forhold til nuværende forhold. Det vurderes derfor, at områdets funktion som fourageringsområde og spredningskorridor opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

Dermed vurderes det, at områdets økologiske funktionalitet for odder opretholdes og risiko for forsætteligt individdrab af bilag IV-arten afvises – både under anlægs- og i driftsfasen.

Bilag I-fugle

Bilag I-fuglen trane er i de seneste år gået frem antalsmæssigt i Danmark, og den foretrækker store, sammenhængende relativt uforstyrrede hede- og moseområder. Den forekommer i Danmark både som ynglefugl og som trækfugl. Tranen trækker om foråret og efteråret over Danmark på vej til og fra deres yngleområder, hvor de påvirkes af vindretninger. De kan ses rastende på marker og enge samt moser, hvor den søger føde. Tranen yngler i mange slags vådområder som klitheder ved kysterne, hede- og tørvemoser længere inde i landet, rørsumpe, ellesumpe m.v. I Jylland yngler den mest i ret næringsfattige naturtyper.

Arten er ret sky i yngletiden og foretrækker afsidesliggende lokaliteter med begrænset menneskelig færden. Derfor er den i yngletiden svær at få at se og dermed at registrere som ynglefugl. Traner er en relativ sky fugl og dermed følsom over for forstyrrelser.

Arten er registreret inden for projektområdet og anvender muligvis området som yngle- og/eller rasteområde. Anlægsarbejderne planlægges gennemført i efterårsperioden i dagtimerne, hvor jorden er tør, og der er gode adgangsforhold for maskiner. Det vurderes, at dette ikke er sammenfaldende med artens yngleperiode. Samlet set vil der ved en realisering i perioder være aktivitet og færdsel med maskiner i området. Anlægsarbejdet vil være kort, midlertidigt og lokalt, hvorfor det vurderes ikke at udgøre en risiko for arten, da de vil kunne fortrække til andre nærliggende områder for fouragering og raste.

Efter en realisering vil projektområdet have flere våde områder og dermed et bedre potentiale for en stor bestand af padden, hvilket på sigt vil kunne øge fødeudbuddet for arten.

Dermed vurderes det, at en væsentlig negativ påvirkning af tranen og dens yngle- og levesteder som følge af projektet kan udelukkes. Det vurderes, at projektet vil kunne bidrage positivt til artens økologiske funktionalitet.

Fredede og rødlistede arter

Arterne blishøne, krikand, knopsvane, grågås, gravand, gulspurv, stær, sangsvane, løvsanger, grønbenet rørhøne, svaleklirre, agerhøne, isfugl, vandstær, bjergvipstjert og engsnarre er registreret i nærheden af eller inden for projektområdet og anvender muligvis området som yngleområde.

Butsnudet frø og skrubtudse er registreret i eller i nærheden af projektområdet. Det må forventes, at der er flere potentielle levesteder i tilknytning til temporære vandsamlinger, sjapvandsområder og søerne i projektområdet. Grøfterne i projektområdet er stejle brinker og er relativt smalle, og dermed i begrænset omfang soleksponeret. Grøfterne vurderes derfor ikke at være egnede ynglesteder for butsnudet frø og skrubtudse. Der vil ved realiseringen af projektet være færdsel med maskiner i området. Maskinerne vil bevæge sig med relativ lave hastigheder, hvorfor det vurderes at risikoen for individdrab kan udelukkes.

Anlægsarbejderne planlægges gennemført i efterårsperioden i dagtimerne, hvor jorden er tør, og der er gode adgangsforhold for maskiner. Det vurderes, at dette ikke er sammenfaldende med arternes yngleperiode. Samlet set vil der ved en realisering i perioder være aktivitet og færdsel med maskiner i området. Anlægsarbejdet vil være kort, midlertidigt og lokalt, hvorfor det vurderes ikke at udgøre en risiko for arterne, da de vil kunne fortrække til andre nærliggende områder for fouragering og raste.

Efter en realisering vil projektområdet skabe bedre levevilkår for fuglene blishøne, krikand, knopsvane, grågås, gravand, gulspurv, stær, sangsvane, løvsanger, grønbenet rørhøne, svaleklirre, agerhøne, isfugl, vandstær, bjergvipstjert og engsnarre, samt padden butsnudet frø og skrubtudse. Det vil ske som følge af et mere sammenhængende naturområde.

Dermed vurderes det, at en væsentlig negativ påvirkning af fredede og rødlistede arters yngle- og levesteder som følge af projektet kan udelukkes. Det vurderes, at risiko for forsætligt individdrab kan afvises – både under anlægs- og i driftsfasen. Det vurderes, at projektet vil kunne bidrage positivt til arternes økologiske funktionalitet.

4.4 Beskyttede arter: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen

Anlægsfasen

Projektet indeholder ikke aktiviteter i anlægsfasen, der påvirker de beskyttede arter bilag IV-arter, bilag I-fugle og rødlistede arter negativt. Påvirkningerne vil være midlertidige i form af gravning og færdsel omkring grøfter, jf. vurderingen i ovenstående afsnit.

Naturstyrelsen vurderer, at den økologiske funktionalitet for bilag IV-arterne flagermus, padde, markfirben og odder vil kunne forbedres som følge af hydrologiprojektets gennemførelse, da der er tale om en positiv påvirkning af udbredelsen af arter og/eller levesteder.

Driftsfasen

Projektet indeholder ikke aktiviteter i driftsfasen, der påvirker de beskyttede arter bilag IV-arter, bilag I-fugle og rødlistede arter negativt. Påvirkningerne vil være positive i form af ændret hydrologi, jf. vurderingen i ovenstående afsnit.

Naturstyrelsens vurderer, at den økologiske funktionalitet for bilag IV-arterne flagermus, padde, markfirben og odder vil kunne forbedres som følge af klima-lavbundsprojektets gennemførelse, da der er tale om en positiv påvirkning af udbredelsen af arter og/eller levesteder.

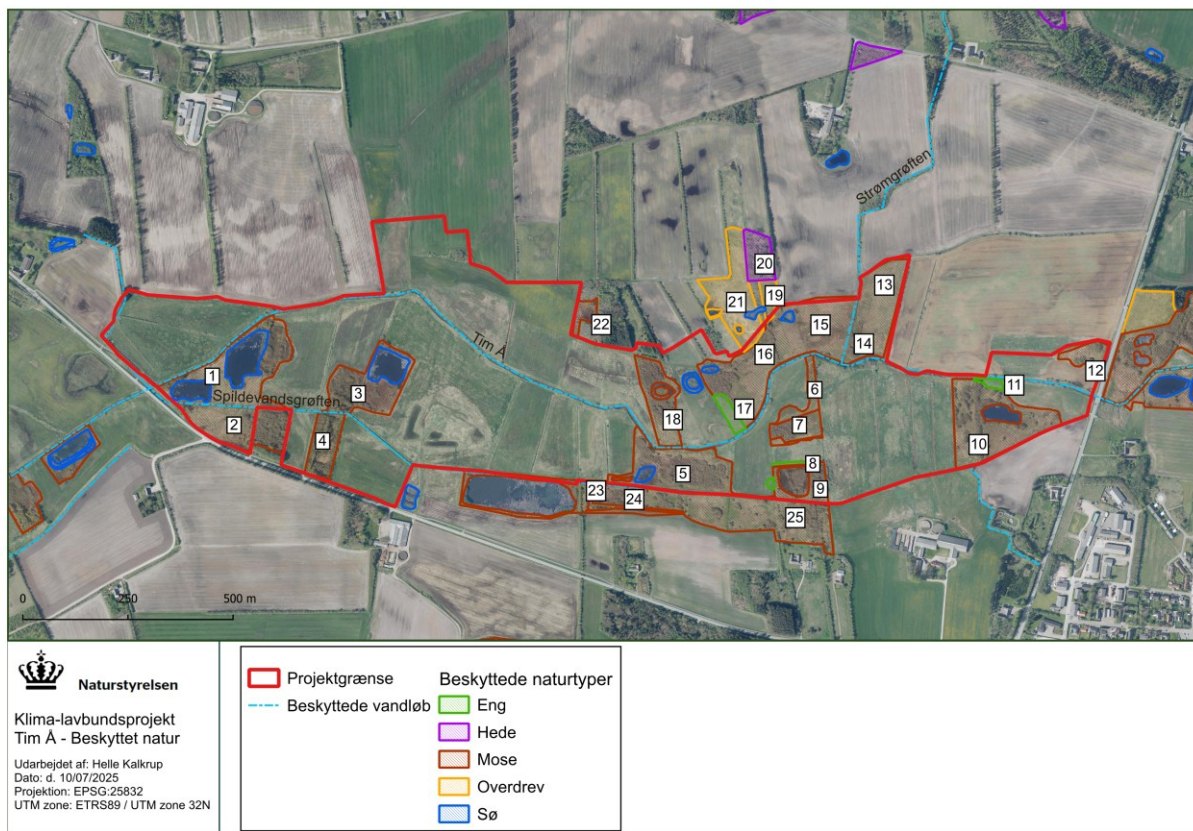
Samlet konklusion

Sammenfattende er Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige. I Naturstyrelsens vurdering er indgået projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger af beskyttede arter, jf. afsnit 4.3.

4.5 § 3-beskyttet natur

4.5.1 Eksisterende forhold

Dele af projektområdet indeholder § 3-beskyttet natur. Inden for projektområdet og i umiddelbar nær tilknytning til projektområdet er der registreret følgende § 3-naturtyper: 18 moser, 3 enge, 2 overdrev, 1 hede og 16 søer (se Figur 4.3). I projektområdet udgør §3-arealerne ca. 25 ha.

Figur 4.3: Angivelse af § 3 registreringer.

Arealerne er besøgt i 2018 af Ringkøbing-Skjern Kommune undtagen område 6, 8, og 17, som er besøgt i 2012 og område 11, der ikke er besøgt. De væsentligste elementer fra besøgsnotaterne fremgår af de nedenstående afsnit. I forbindelse med forundersøgelsen af projektet har Ringkøbing-Skjern Kommune genbesøgt arealerne i 2022 og fandt, at arealerne ikke har udviklet sig til mere værdifulde naturarealer med særlige arter. Kommunen vurderer, at der er helt almindelige arter og har derfor ikke fundet steder, hvor der bør tages helt særlige hensyn ifm. anlægsarbejdet. Projektet vurderes at have en positiv effekt for områdets naturværdier, da projektets tiltag er målrettet genskabelse af områdets naturlige hydrologi. Fremadrettet forventes hele projektområdet at udvikle sig til §3-natur.

Område 1 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som et heterogent mose-engareal beliggende omkring gamle tørvegrave. Af §3-undertyper for arealet er angivet hængesæk, højstaude-/rørsump, fugtigt krat og fattigkær. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen 'fattigkær' med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en tydelig afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning.

Område 2 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som bestående af en gammel pilemose og en tilgroet tidligere ferskeng. Af §3-undertyper for arealet er angivet højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen fattigkær med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en tydelig afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning og afvanding.

Område 3 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som tidligere tørvegrave, som nu er præget af pilekrat og hængesæk. Af §3-undertyper for arealet er angivet hængesæk, højstaude-/rørsump, fugtigt krat og fattigkær. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen fattigkær med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en tydelig afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning.

Område 4 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som et artsfattigt og opgivet engområde, som nu er præget af naturlig mose vegetation. Af §3-undertyper for arealet er angivet højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen højstaude-/rørsump med en estimeret naturtilstand til ringe (IV). Det bemærkes, at der ses en udbredt afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning og dræning og yderligere beplantning.

Område 5 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som et varieret moseområde med meget våde partier i gamle tørvegrave. Af §3-undertyper for arealet er angivet hængesæk, højstaude-/rørsump, fugtigt krat og fattigkær. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen fattigkær med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en tydelig afvanding af arealet, og som trusler er angivet afvanding og især tilgroning.

Område 6 er af hovedtypen Mose og Kær. Området har en estimeret naturtilstand til dårlig (V).

Område 7 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som et artsfattigt og eutrofieret moseområde. Af §3-undertyper for arealet er angivet højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen højstaude-/rørsump med en estimeret naturtilstand til ringe (IV). Det bemærkes, at der ses en udbredt afvanding af arealet, og som trusler er angivet afvanding og især tilgroning.

Område 8 er af hovedtypen Ferskeng. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen kultureng med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at arealet dengang blev afgræsset, og at der ikke blev noteret nogen særlig trussel til området.

Område 9 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som et tæt, mørkt og artsfattigt moseområde. Af §3-undertyper for arealet er angivet højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen fugtigt krat med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en tydelig afvanding af arealet, og som trusler er angivet dræning og tilgroning.

Område 10 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som mosaik af artsfattig højstaude- og pilemose med steder af eng-karakter. Af §3-undertyper for arealet er angivet højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen højstaude-/rørsump med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en udbredt afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning.

Område 11 er registreret som et § 3-beskyttet engområde, men der foreligger ikke nogen besigtigelse.

Område 12 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som en artsfattig og eutrofieret højstaude- og pilemose. Det noteres desuden, at drængrøften afvander området mod vest. Af §3-undertyper for arealet er angivet højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen højstaude-/rørsump med en estimeret naturtilstand til ringe (IV). Det bemærkes, at der ses en udbredt afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning, afvanding og eutrofiering.

Område 13 er jf. kortmaterialet registreret som §3-beskyttet mose, men besigtigelsesnotatet beskriver området som ferskeng. Området beskrives her som artsfattig eng drevet med slet. Af §3-undertyper for arealet er angivet natureng og kultureng med en estimeret naturtilstand til ringe (IV).

Område 14 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som en ugræsset, lille og fugtig højstaude- og pilemose omgivet af ferske enge. Af §3-undertyper for arealet er angivet rigkær, højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen rigkær med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en nogen afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning.

Område 15 er jf. kortmaterialet registreret som §3-beskyttet mose, men besigtigelsesnotatet beskriver området som ferskeng. Området beskrives her generelt artsfattigt areal med slet og varierende fugtighed. Af §3-undertyper for arealet er angivet natureng og kultureng med en estimeret naturtilstand til ringe (IV).

Område 16 er af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som et overgangsfattigkær og natureng. Af §3-undertyper for arealet er angivet fattigkær, højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen fattigkær med en estimeret naturtilstand til moderat (III). Det bemærkes, at der ses en udbredt afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning og udtørring.

Område 17 er af hovedtypen Ferskeng. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen kultureng med en estimeret naturtilstand til ringe (IV).

Område 18 af hovedtypen Mose og Kær. Området beskrives som en blandet højstaude- og pilemose i overgang mellem mose og eng. Af §3-undertyper for arealet er angivet højstaude-/rørsump og fugtigt krat. Arealet er tilstandsvurderet efter undertypen fugtigt krat med en estimeret naturtilstand til ringe (IV). Det bemærkes, at der ses en nogen afvanding af arealet, og som trusler er angivet tilgroning.

Udenfor, men i direkte forbindelse med projektområdet ligger områderne 19 og 21 registreret som overdrev, område 20 registreret som hede og områderne 22-25 registreret som mose. Da projektgrænsen er fastlagt efter, at der skal være uændrede afvandingsforhold uden for projektområdet, vil disse områder ikke blive påvirket af projektrealiseringen.

Der er desuden registreret 10 søer af varierende størrelse indenfor projektafgrænsningen, som ikke vurderes at blive påvirket negativt af projektet.

Indenfor projektområdet er vandløbene Tim Å, Spildevandsgrøften og Strømgrøften registreret som §3-beskyttet vandløb. Tim Å og Strømgrøften påvirkes ikke af projektet. En mindre del af Spildevandsgrøften forlægges for at sikre muligheden for det fortsatte vedligehold af spildevandsgrøften.

4.5.2 Vurdering af påvirkninger

Tilstandsændring i form af hævnning af vandstanden, forudsætter Ringkøbing-Skjern Kommunes dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 2. Projektets gennemførelse omfatter lukning af grøfter og dræn og omfatter anlægsarbejde nær naturarealer, der er §3-beskyttet.

Projektets gennemførelse vil medføre tilstandsændringer og forudsætter derfor dispensation. Naturstyrelsen har endnu ikke søgt Ringkøbing-Skjern Kommune om dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens §3, til tilstandsændringer i form af vandstandshævning.

4.6 §3-beskyttet natur: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen

Anlægsfasen

Anlægsarbejdet udføres med en minigraver eller lign. materiel med lavt dæktryk i. Desuden vil anlægsarbejdet på de enkelte lokaliteter have en meget begrænset geografisk udbredelse og foregå i løbet af få dage. Der vil derfor ikke opstå strukturskader i forbindelse med anlægsarbejdet, der vil påvirke naturtyperne. Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at der ikke er steder, der bør tages helt særlige hensyn ifm. anlægsarbejdet.

Driftsfasen

Der vil ikke være behov for driftsmæssige aktiviteter som følge af de gennemførte hydrologiindsatser.

Generelt vil en mere naturlig hydrologi påvirke de våde naturtyper positivt, da disse påvirkes negativt af afvanding. Påvirkningen af tørre naturtyper som følge af hydrologiindsatsen har en meget begrænset udstrækning og påvirkning på de enkelte dellokaliteter, da påvirkningen primært vil ske, hvor der er lavninger i terrænet.

På de dele af de tørre naturtyper som fersk eng, hvor de hydrologiske forhold ændres som følge af hydrologiindsatsen, kan vegetationen ændre sig i retning af mere våd natur.

Sammenfattende vurderer Naturstyrelsen, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige for §3-beskyttet natur.

Samlet konklusion

Sammenfattende er Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige. I Naturstyrelsens vurdering indgår projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger af § 3-beskyttede områder, jf. afsnit 4.5.

5 Vand

5.1 Vandløb og søer

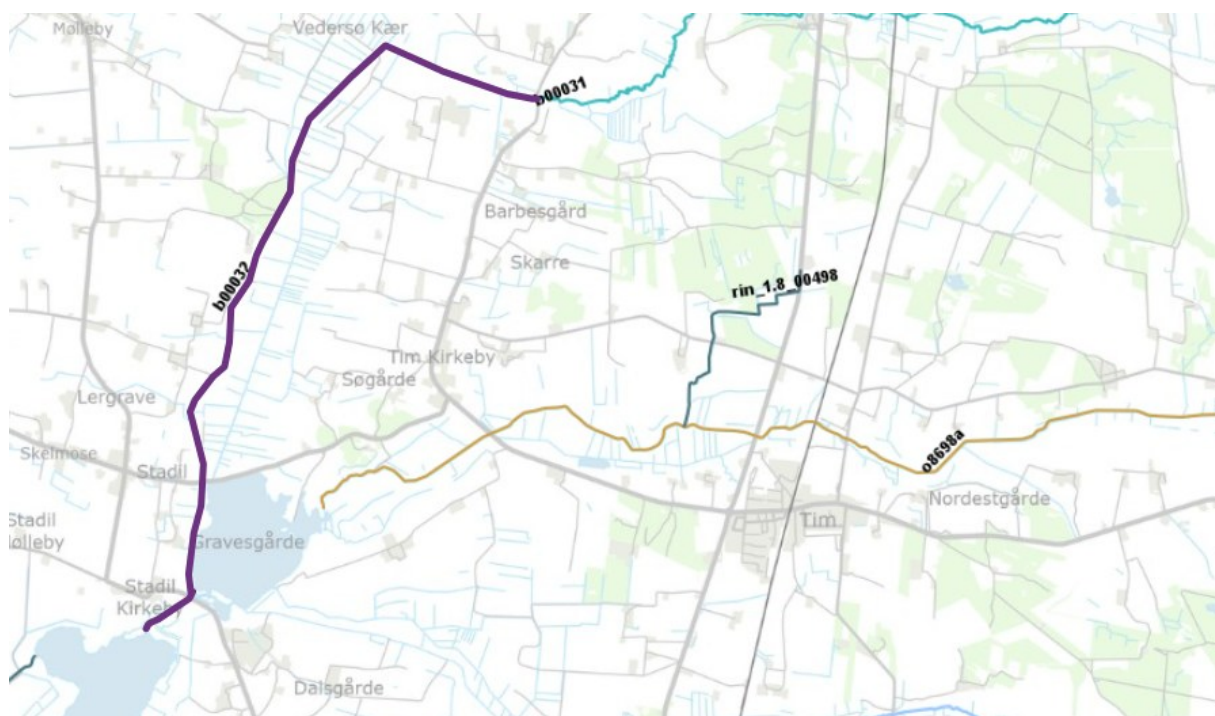
Målsatte vandløb og søer

Projektområdet ligger i vandområdedistrikt Jylland og Fyn og hovedvandopland 1.8 Ringkøbing Fjord og vandområdeplaner 2021-2027 er genbesøgt. Der findes ingen målsatte søer, men to målsatte vandløb inden for projektområdet.

Projektområdet gennemløbes af Tim Å (08698a) og Hjelmsø Strøm (Rin_1.8_00498).

Nedstrøms projektområdet er to målsatte søer Tim Enge (642) og Stadil Fjord (622). Projektet afvander via Tim Å til søerne Tim Enge og Stadil Fjord nedstrøms, hvor der mellem de to søer løber Madum Å (b00032), inden det via Vonå/Heager Å (c00581) løber videre ud i Ringkøbing Fjord (Se figur 5.1).

Idet forløbet af Tim Å i projektområdet ikke ændres påvirkes de hydrologiske forhold sig ikke opstrøms.

Figur 5.1: Målsatte vandforekomster

Eksisterende forhold

Målsatte vandforekomster og deres tilstandsvurdering fremgår af Tabel 5.1 og Tabel 5.2. For Tim Å er den samlede økologiske tilstand god, for Hjelmsø Strøm moderat og for Madum Å er der et godt økologisk potentiale. For Tim Enge er den økologiske tilstand god og for Stadil Fjord ringe. Den kemiske tilstand er ukendt for alle vandforekomsterne. Det fremgår også, at tilstanden af flere af kvalitetselementerne i vandløbene og søerne er ukendte. Der kan således komme ændringer af den økologiske tilstand, når kvaliteten af de øvrige indekser foreligger.

Tabel 5.1 Oversigt over tilstandsvurdering for målsatte vandløb.

ID	Tim Å o8698a	Hjelmsø Strøm rin_1.8_00498	Madum Å b00032
Kvalitets- element			
Samlet økologisk tilstand	God	Moderat	Godt potentiale
Planter	Ukendt	Ukendt	Ukendt
Smådyr	God	Moderat	Godt potentiale
Fisk	Ukendt	Ukendt	Ukendt
Alger	Ukendt	Ukendt	Ukendt
Nationalt specifikke stoffer	Ukendt	Ukendt	Ukendt
Kemisk tilstand	Ukendt	Ukendt	Ukendt
Regulativ	Ja	Ukendt	Ja
Typologi	RW2	RW1	RW2
Indsatser	Fjernelse af fysiske spærringer (RIN-00008, RIN-00002)	-	Strækningsbaseret indsatsbehov

Tabel 5.2 Oversigt over tilstandsvurdering for målsatte søer.

Kvalitets- element	ID	Tim Enge 642	Stadil Fjord 622
Samlet økologisk tilstand		God	Ringe
Planteplankton		God	Ringe
Anden akvatisk flora		Ukendt	Ukendt
Planter		Høj	Ukendt
Fisk		Ukendt	Høj
Bunddyr		Ukendt	Ukendt
Vandets klarhed		Ukendt	Ikke god
Iltmætning		God	Høj
Økologisk tilstand fosforindhold		Høj	God
Økologisk tilstand kvælstofindhold		Målt men ikke anvendt	Høj
Nationalt specifikke stoffer		Ukendt	Ukendt
Kemisk tilstand		Ukendt	Ukendt
Regulativ		Ukendt	Ukendt

5.1.1 Vurdering af påvirkninger

Projektområdet er på ca. 87 ha og områdets eksisterende anvendelse er 51 ha i omdrift, 11 ha permanent græs og resten natur. Ud af de 87 ha er 25 ha § 3 beskyttet natur. Projektområdet ligger i det åbne land primært som landbrugsområde med græsarealer.

Der vurderes ikke at være risiko for, at et eller flere af kvalitetselementerne vil gå en tilstandsklasse ned i hverken de målsatte vandforekomster i projektområdet eller i de nedstrømsliggende vandforekomster, hverken i anlægsfasen eller i driftsfasen.

Anlægsfasen

Spildevandsgrøften, som er beliggende ca. 50 m fra den nærmeste målsatte vandforekomst Tim Å, og er hydrologisk forbundet, omlægges. Derudover omlægges tre drænsystemer til overrisling på terræn og 24 interne grøfter blokeres, som er beliggende rundt om den målsatte vandforekomst. Herudover nedbrydes en eksisterende pumpestation, der etableres afværgepumpe og dige, og der udføres mindre terrænreguleringer i den nordvestlige del af projektområdet. Dette vil således medføre lokale vands-tandshævninger i oplandet og udjævne vandføringen fra oplandet til de målsatte vandløb hen over året.

Der forekommer ikke direkte arbejder i Tim Å, hvorfor der ikke vil være en direkte påvirkning af den målsatte vandforekomst og dens kvalitetselementer. Spildevandsgrøften skal omlægges, hvorfor der skal ske arbejder i hydrologisk forbindelse til den målsatte vandforekomst. Der skal således ske jordhåndtering. Jordarbejderne sker i efteråret mens grøfterne er udtørrede eller har minimal vandføring, hvorfor materialetransporten til vandløbene mindskes. Derudover etableres der ligeledes et sandfang nedstrøms i Spildevandsgrøften. Som følge af den nedsatte vandføring og sandfanget vil mængden af evt. finpartikulært materiale, der ophvirvles fra Spildevandsgrøften eller frigives fra den tilførte jord, være meget begrænset, når vandet når de målsatte vandløb. De parametre sammenholdt vurderes at

betyde, at mængder af ophvirvlet materiale, der vil kunne tilføres de målsatte vandløb, vil være ubetydelige i forhold til, hvad der kan opleves under naturligt forekommende variationer. Det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke de målsatte forekomster og deres kvalitetselementer.

Jordmaterialet til lukning af dræn og grøfter hentes fra øvrige anlægsopgaver i området, hvorfor jordmaterialet er af rene materialer. I forbindelse med grøftelukningerne vil der være en potentiel risiko for sedimentvandring til det målsatte vandløb. Sedimentvandring begrænses af, at grøftelukningerne sker fra nedstrøms ende af grøften og op i systemet, og anlægsarbejdet udføres i tørre perioder på året og vha. maskiner med et lavt dæktryk. Der køres ikke i grøfterne i forbindelse med anlægsarbejdet. Der er tale om en meget lokal og midlertidig forstyrrelse fra få timer til få dage. Vegetationen vil genetablere sig naturligt i løbet af en vækstsæson efter anlægsarbejdet. Det vurderes, at sedimentet vil nå at aflejres, før det når vandløbet grundet den reducerede vandføring, der sker umiddelbart efter grøftelukningen. De grøfter, der lukkes, har lavt fald, er sommerudtørrende, eller har så lav vandføring i sommerperioden, at de ikke understøtter forekomsten af fiskeyngel. Grøfterne har derfor i sig selv ingen betydning for kvalitetselementerne på den målsatte strækning. Grøfterne er ikke målsatte. Arbejdet vurderes derfor ikke at have en påvirkning på vandforekomster.

Grøftelukningerne medfører, at tilførslen af vand til det målsatte vandløb ændres, så der fremover vil være en mere ensartet vandføring over året til vandløbet. Dette vil resultere i en forbedring på alle kvalitetsparametre, idet det vil medføre en højere vandtilførsel i de tørre perioder, hvor der normalt vil ske en hurtigere afvanding af oplandet. Grøftelukningerne i sig selv og den ændrede afvanding vil dermed ikke kunne medføre, at der ikke længere er målopfyldelse for smådyr, der i dag har målopfyldelse. En mere ensartet vandtilførsel vil ikke medføre en negativ påvirkning på de kvalitetselementer, der har ukendt tilstand eller mangler målopfyldelse, idet både vandplanter, fisk og alger vil tilgodeses af en mere stabil vandføring i vandløbet. Grøftelukninger betyder også, at materialetilførsel og tilførsel af organisk stof til vandløbet ved eksempelvis ekstremnedbørssituationer reduceres.

Projektet ændrer ikke de målsatte vandløbs vandføring, faldforhold eller tilførsel af organisk stof. Vandstandshævningen sker i de tilstødende lavbundsarealer og ikke i selve vandløbet. Ligeledes øges opholdstiden i lavbundsområdet, hvilket øger retentionen og reducerer belastningen med kvælstof og okker af vandforekomsterne, hvorfor projektet vurderes at have en positiv påvirkning på kvalitetselementerne, herunder alger, da der ikke frigives yderligere næringsstoffer. Vandløbenes skyggeforhold, dybde eller vandføring påvirkes ikke, hvorfor temperaturen forbliver uændret, og vandforekomstens kvalitetselementer påvirkes ikke væsentligt. Idet vandløbene ikke ændres, vil kontinuiteten ikke påvirkes, og der vil derfor ikke være hindringer af op- eller nedstrøms passage. Da vandløbets fysiske forhold (ilt, pH, temperatur), vandføring og vandkemi ikke ændres, påvirkes kvalitetselementerne ikke væsentligt, herunder bl.a. eventuelle fiskebestande. Der forekommer således ingen ændring i gydebaner, ingen øget sedimenttilførsel og passage forbliver uændret. Grøfterne der lukkes har ikke en karakter og vandføring, der gør at de egner sig som opvækstområder for smolt/fiskeyngel. Da hverken forløb eller bundkoter i Tim Å ændres som følge af projektet vil risikoen for smolttab som følge af oversvømmelse af engene ved høje vandstande i Tim Å være uændret.

Projektområdet afvander til de målsatte søer Time Enge (642) samt Stadil Fjord (622). Anlægsarbejdet kan potentielt påvirke søerne og deres kvalitetselementer (se Tabel 5.2). Tiltagene i projektet vil som nævnt medføre en langsommere afstrømning i vandsystemerne. Plante- og dyreliv i søerne kan potentielt påvirkes af tilførsel af sediment og næringsstoffer, som ophvirvles ved jordarbejder. Dog er jordarbejder i projektet begrænset og arbejderne udføres, når der er minimal eller ingen vandføring, og der etableres et sandfang nedstrøms Spildevandsgrøften, hvorfor materialetransport og sedimentation i vandløbene vil mindskes. Altså vil mængden af eventuelt finpartikulært materiale, der ophvirvles fra

bunden eller frigives fra den tilførte jord, være meget begrænset, når den når først Tim Enge Sø beliggende ca. 1,5 km nedstrøms, og derefter Stadil Fjord ca. 3,3 km. Grundet afstanden fra anlægstiltagene til de målsatte søer, samt den nedsatte vandføring vil eventuelt finpartikulært materiale, der ophvirvles fra bunden eller frigives fra den tilførte jord, hurtigt bundfældes, inden vandet når søen. Den mængde af ophvirvlet materiale, der potentielt vil kunne tilføres den målsatte sø, vil i fald være ubetydelig i forhold til, hvad der kan opleves under naturligt forekommende variationer.

Søernes kemiske tilstand er ukendt. Det vurderes dog, at grundet afstanden fra projektområdet til søerne, så vil anlægsarbejdernes ikke have en væsentlig påvirkning på de målsatte vandforekomster og deres kvalitetslementer.

Det vurderes således, at projektet ikke fører til forringelse af den aktuelle tilstand, eller fører til, at fastlagte miljømål ikke kan opnås for nedstrømsliggende målsatte søer. Der er potentiel risiko for tilførsel af sediment og fosfor fra projektet til de målsatte søer samt potentiel risiko for tilførsel af nitrat fra markerne. Grundet den store afstand fra grøftelukningerne til de målsatte søer, samt den nedsatte vandføring efter tilkastningen af grøfterne, vil evt. finpartikulært materiale, der ophvirvles fra bunden eller frigives fra den tilførte jord, hurtigt bundfældes, inden det når de målsatte søer. Det vurderes, at der i anlægsfasen ikke vil være nogen negativ påvirkning på hverken vandplanter, alger, fisk eller smådyr samt de nationalspecifikke stoffer og kemien i hverken målsatte vandområder inden for projektområdet eller for nærliggende eller nedstrøms beliggende målsatte vandområder. Der vil derfor heller ikke være risiko for, at en eller flere af kvalitetslementerne i de pågældende vandområder vil gå en tilstandsklasse ned, eller at der vil være en påvirkning, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse som følge af klima-lavbundsprojektet. Det vurderes derfor, at der ikke vil kunne forekomme påvirkning af målsatte søer eller deres biologiske og kemiske kvalitetslementer i forbindelse med anlæggelsen af klima-lavbundsprojektet.

Driftsfasen

Der er ikke planlagt aktive tiltag i driftsfasen. Vedligeholdelsesarbejder vil være mindre end de aktiviteter, der er forbundet med den eksisterende drift. Der vil være en påvirkning i form af, at vandet vil få en længere opholdstid i området. Dette er positivt for de nedstrøms overfladevande, da tilstrømningen bliver jævnet mere ud over tid. Det betyder også, at materialetilførsel og tilførsel af organisk stof til vandløb og søer ved eksempelvis ekstremnedbørssituationer reduceres. Den øgede vandstand og længere opholdstid i oplandet, herunder tidvis oversvømmelse af arealer, som hverken gødes eller sprøjtes, kan medføre et øget potentiale for denitrifikation, og dermed en reduktion i tilførslen af kvælstof ligesom mængden af partikulært fosfor som ledes til de målsatte vandløb reduceres grundet bundfældning i indsatsområderne.

Projektets gennemførelse vil betyde, at de arealer, der i dag indgår i landbrugsmæssig drift, tages ud af drift eller overgår til en mere ekstensiv driftsform. Ekstensiveringens beregnede kvælstofreduktion ved udtag af landbrugsarealer og ændring af afvandingsforhold udgør i alt ca. 2.599 kg N/år (N-regneark pr. 10/07/2025), og den arealspecifikke kvælstofreduktion ligger på 30 kg N/ha/år for projektområdet. Projektet vil således påvirke de nedstrøms liggende søer positivt ved at tilbageholde kvælstof.

Fosfor er oftest den begrænsende faktor for produktionen af planteplankton, og den største fosforkilde til søer stammer fra landbrugsdrift. Projektet vil medføre et potentielt årligt fosfortab på 74,7 kg P, jf. detailprojektering og fosforregnearket. Det potentielle fosfortab er et bruttotab, hvorfor det må forventes, at nettofosfortabet fra projektområdet reelt vil være mindre. På grund af det potentielle fosfortab er der foretaget en vekselkursberegning med Miljøstyrelsens beregningsark. Beregningen viser, at omsætningen af kvælstof som følge af projektet opvejer effekten af det beregnede fosfortab. En evt. merpåvirkning som følge af projektet forventes desuden at aftage inden for en kort årrække. Desuden vil

områdets flade topografi medføre en meget lille hydraulisk gradient til at føre grundvand og dermed fosfor væk fra arealet, idet fosfortabet fra arealerne efter projektgennemførelsen primært vil ske via diffusion gennem jordmatricen. Derudover tages landbrugsarealer ud af drift og ekstensiveres, hvorved tilførslen af fosfor til området ophører.

De nedstrøms beliggende søer vil kunne tilbageholde fosfor (jf. ”regneark til beregning af N/P vekselkurs og nedstrøms søer (vers. maj 2024)”). Opholdstiden for Tim Enge (Tim Engsø) er 0,003 år med en årlig retention på 19,15 %. Der vil således kunne tilbageholdes 14,3 kg P/år i Tim Enge af det potentielle fosfortab på 74,7 kg P/år.

Tim Enge har målopfyldelse, men har et netto-indsatsbehov på 491 kg P/år. Nettoindsatsbehovet er tildelt for at løfte indsatsbehovet til en eller flere nedstrømsliggende søer, som har indsatsbehov, herunder Stadil Fjord. Tim Enge har god økologisk tilstand. Planteplankton har god økologisk tilstand. Tilstanden for fisk og bunddyr er ukendt. Derudover er der anvendt fysisk-kemiske støtteparametre i den samlede tilstandsvurdering af søen, herunder kvælstof, fosfor, sigtdybde samt iltmætning. Der er god iltmætning og et fosforindhold svarende til høj økologisk tilstand. De nationalspecifikke stoffer er ukendte for søen.

Gennemgang af kemidata fra Danmarks Miljøportal viser, at fosforkoncentrationen i Tim Å i perioden 2013-2023 gennemsnitlig er 0,08 mg/l. Ligeledes viser vandføringsdata fra Vandportalen.dk, at vandføringen i Tim Å målt umiddelbart nedstrøms projektområdet i perioden 2012 til 2022 gennemsnitlig er på 1.725 l/s. Det svarer til en årlig fosfortilførsel til Tim Enge på 4,352 ton P/år. Det teoretisk beregnet fosfortab fra projektområdet udgør således kun 1,7 % af den årlige fosfortilførsel fra Tim Å til Tim Enge.

Ifølge teknisk rapport fra DCE om intelligente bufferzoner (nr. 303, 2024) vil overrislingszoner medvirke til at reducere fosfortab til vandelementer, idet vandets opholdstid forlænges, og partikelbundet fosfor kan tilbageholdes ved sedimentation. Der planlægges som et projekttiltag, at der etableres overrislingszoner, hvorfor partikelbundet fosfor vil aflejres. Desuden lukkes grøfter, der reducerer det partikelbundne fosfortab fra projektområdet, idet der ikke efterfølgende forekommer overløb fra grøfterne, og at fosfortabet i områder, hvor der lukkes grøfter, efterfølgende primært vil ske som følge af diffusion gennem jordmatricen. Grøfterne vil således have samme effekt som intelligente bufferzoner. Yderligere vil den forøgede fosforudvaskning hovedsageligt ske om vinteren ved store nedbørshændelser, som vil forårsage vandbevægelse igennem jordmatricen, ligesom det allerede sker i dag. Den væsentligste udvaskning sker således uden for algernes vækstsæson, og grundet vintervandføringen vil udvasket fosfor ikke aflejres i søen om vinteren. I sommerperioden er der en tilbageholdelse af vand i projektområdet, således at fosforudvaskning fra jordmatricen vurderes at være ubetydelig for søens tilstandsklasse og ikke vil påvirke tilstanden af kvalitetselementerne. Ligeledes skal det bemærkes, at Tim Enge er opstået som følge af et vådområdeprojekt og dermed etableret mhp. at reducere næringsstofbelastningen til Stadil og Ringkøbing Fjorde. Herudover er opholdstiden i Tim Enge relativt kort (ca. 1 døgn), hvorfor det vurderes, at fosforpåvirkningen som følge af herværende projekt ikke vil være væsentlig.

Det vurderes således, at projektet, ikke vil have en væsentlig påvirkning på Tim Enge og dens kvalitets-elementer.

Stadil Fjord har et søareal på 1.636 ha. Baselinebelastningen til Stadil Fjord er 14.659 kg P/år, mens målbelastningen er 13.168 kg P/år, hvorfor brutto-indsatsbehovet er 1.491 kg P/år. Opholdstiden i Stadil Fjord er 0,11 år, og den teoretisk beregnede merbelastning som følge af projektet vil således udgøre 0,4% af den samlede belastning til Stadil Fjord. Dette sammenholdt med den relativt korte opholdstid

i søen bevirker, at projektet ikke vurderes at ville påvirke kvalitetselementerne i Stadil Fjord væsentligt.

Herudover er fjorden vurderet til at være i ringe økologisk tilstand, og fjorden har et opland på ca. 300 km³. Det er derfor kun en meget lille del af Stadil Fjords opland, som projektet udgør, og risikoen for fosforudledning til fjorden vurderes at være uden betydning for tilstanden i fjorden. Det vurderes således, at det beregnede potentielle fosfortab fra projektet, ikke vil have en væsentlig påvirkning på Stadil Fjord og dens kvalitetselementer.

Det vurderes derfor, at fosforkoncentrationen ikke stiger i en sådan grad, at der sker en tilstandsforringelse af kvalitetselementerne, eller at opnåelsen af de fastsatte miljømål hindres for Tim Engsø og Stadil Fjord.

Samlet konklusion for anlægs- og driftsfase

Det vurderes, at der ikke er risiko for, at et eller flere af kvalitetselementerne vil gå en tilstandsklasse ned, hverken i anlægs- eller i driftsperioden. Ligeledes vurderes det, at der ikke vil være en påvirkning, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse for de målsatte vandløb.

Planloven

Projektet kræver landzonetilladelse efter planloven, som søges hos Ringkøbing-Skjern Kommune.

Vurdering af påvirkninger - Planloven

Projektområdet ligger indenfor område med geologiske bevaringsværdier, økologiske forbindelser, større sammenhængende landskaber og område med kulturhistoriske bevaringsværdier. Der skal derfor gives en tilladelse ift. planloven. Det vurderes, at projektet ikke vil påvirke disse udpegninger negativt.

Okkerloven

Projektområdet er ikke beliggende i områder med risiko for okkerudledning. Nedstrøms er der områder med stor risiko for okkerudledning.

Vurdering af påvirkninger - Okkerloven

Ved besigtigelsen under forundersøgelsen blev der registreret stor forekomst af okkerudfældning i Tim Å. Det var dog ikke muligt at kvantificere, hvorvidt dette stammer fra den besigtigede strækning eller fra oplandet hertil. Ligeledes blev der i flere tilløb, herunder Spildevandsgrøften og tilløb hertil, registreret stor forekomst af okker.

Ved projektet hæves grundvandsstanden, idet intern dræning i området bringes til ophør, hvilket reducerer risikoen for, at jernholdige jordlag iltes ligesom at nuværende iltede jordlag vandmættes.

Der vurderes ikke at være risiko for mobilisering af pyritholdige jorder i anlægsfasen, da gravearbejdet i forbindelse med etableringen af projektet vil forekomme i de iltrige jordlag over drændybden, ligesom anlægsarbejdet ikke kræver grundvandssænkning. Det vil sige, at der under anlæg ikke blotlægges iltfrit, pyritholdigt jord, som kan skabe yderligere okkerudledning. Dermed vil overfladevandsområderne ikke blive negativt påvirket. Der vil ikke ske ændringer i mængden af udledt okkerholdigt drænvand fra klima-lavbundsområdet.

I driftsfasen vil den generelle hævnning af grundvandsstanden i projektområdet fremadrettet mindske risikoen for iltning af pyritholdige jorder og dermed mindske risikoen for okkerudvaskning til vandløbene.

Det vurderes, at der hverken i anlægs- eller driftsfasen er risiko for, at en eller flere af forekomstens kvalitetselementer vil gå en tilstandsklasse ned, og at der ikke vil være påvirkninger, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse.

Vandløbsloven

Projektområdet indeholder tre vandløb, grøfter og søer, der er omfattet af vandløbsloven.

De nærmeste registrerede vandløb og søer omfattet af vandløbsloven er Tim Å og Hjelmsø Strøm, som løber i projektområdet og søerne Tim Enge og Stadil Fjord henholdsvis 1,5 km og 3,3 km sydvest for projektområdet.

Vurdering af påvirkninger - Vandløbsloven

Projektet omfatter konkrete aktiviteter som sløjfning af dræn, drænbrønde og grøfter, forlægning af Spildevandsgrøften, oprensning af grøfter, sløjfning af pumpebrønd, etablering af afværgepumper, der forudsætter tilladelse i henhold til vandløbsloven.

I anlægsfasen vil de enkelte hydrologiaktiviteter medføre gravearbejde, udlæg af grus, rydninger. Der påregnes udlagt 5.585 m³ materiale i forbindelse med anlægsarbejdet. Naturstyrelsen har været i kontakt med Ringkøbing-Skjern Kommune om regulering jf. vandløbslovens bestemmelser. Kommunen har tilkendegivet, at det vil være muligt at opnå tilladelse efter vandløbsloven.

I driftsfasen vil vedligeholdelsesarbejderne være sammenlignelige med de aktiviteter, der er forbundet med den eksisterende drift.

Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke vil påvirke vandløbene Tim Å, Hjelmsø Strømgrøft og Spildevandsgrøften negativt i anlægsfasen eller i driftsfasen.

5.2 Kystvande

Nærmeste målsatte marine område er beliggende ca. 12 km (Ringkøbing Fjord) nedstrøms projektområdet. Oversigt over kystvande fremgår af Tabel 5.3.

Tabel 5.3 Oversigt over kystvande.

ID	Samlet økologisk tilstand	Fytoplankton	Rodfæstede bundplanter	Bunddyr	Vandets klarhed	Iltforhold	Nationalt specifikke stoffer	Kemisk tilstand
132, Ringkøbing Fjord	Ringe økologisk potentiale	Ringe økologisk potentiale	Ringe økologisk potentiale	Maksimalt økologisk potentiale	Ikke anvendelig	Ikke anvendelig	Ikke-godt økologisk potentiale	Ikke god

5.2.1 Vurdering af påvirkninger

Der er ikke risiko for, at en eller flere af de ovenstående kvalitetselementer i anlægsfasen eller i driftsfasen vil blive udsat for en tilstandsforringelse, eller at der vil være en påvirkning, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse.

Projektets gennemførelse vil betyde, at de arealer, der i dag indgår i landbrugsmæssig drift, tages ud af drift eller overgår til en mere ekstensiv driftsform. Ekstensiveringens beregnede kvælstofreduktion ved udtag af landbrugsarealer og ændring af afvandingsforhold udgør i alt ca. 2.599 kg N/år (N-regneark pr. 10/07-2025), og den arealspecifikke reduktion ligger på 30 kg N/ha/år for projektområdet. Projektet er en del af kystvandopland Ringkøbing Fjord (132) der ifølge vandområdeplan 2021-2027 efter genbesøget har et målsat reduktionskrav på 1.685,8 tons kvælstof pr. år. Dette projekts kvælstofeffekt er allerede medregnet i baselinebelastningen i vandområdeplanerne 2021 - 2027 efter genbesøget. Projektet vurderes ud fra den beregnede kvælstofreduktion at bidrage til en forbedret miljøtilstand og udgør ikke en væsentlig påvirkning af miljøet. Der er ikke risiko for, at en eller flere af de ovenstående kvalitetselementer i driftsfasen vil blive udsat for en tilstandsforringelse, eller at der vil være en påvirkning, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse i Ringkøbing Fjord.

De nedstrøms beliggende søer vil kunne tilbageholde fosfor (jf. vejledning-til-beregning-af-n-retention-i-soeer-nedstroems-projektomraader). Opholdstiden for Tim Enge (Tim Engsø) er meget kort 0,003 år, og retention af fosfor i søen kan beregnes til 14,3 kg P. Opholdstiden i Stadil Fjord er 0,11 år, og der kan beregnes en fosforretention på 15,2 kg N. I alt svarende til et reduceret fosfortab til 1,8 Ringkøbing Fjord, Ringkøbing Fjord (132) på 45,2 kg P, jf. Miljøstyrelsens regneark (bilag J). Med en samlet kvælstoftilbageholdelse på 1.948 kg efter korrektion for to nedstrøms søer og en samlet potentiel fosforfrigivelse på 45,2 kg/år, kan der beregnes en NP-vekselkurs på 35 og den tilbageværende N-effekt beregnes til 18,3 % (se bilag G, H, I og J). Det betyder, at der ikke er behov for fosfor-afværge i forhold til påvirkningen af Ringkøbing Fjord.

Derfor vil der ikke ske nogen væsentlig påvirkning af kystvandoplandet Ringkøbing Fjord (132). Dette vil ligeledes ikke påvirke de kystnære miljøer væsentligt, da der udelukkende er tale om fosforfrigivelsen inden for veksellkursen.

5.3 Grundvandsforekomster og drikkevandsinteresser

Projektområdet har overlap med 6 grundvandsforekomster, heraf ingen terrænnære, tre regionale og tre dybe grundvandsforekomster. Se Tabel 5.4 for deres tilstand. For de regionale vandforekomster fremgår årsager til manglende målopfyldelse, og for de dybe vandforekomster fremgår parametre med ukendt tilstand. Nærmeste terrænnære grundvandsforekomst ligger ca. 6,5 km mod nordvest. Ca. halvdelen af projektområdet mod øst er kategoriseret som område med drikkevandsinteresser.

Tabel 5.4: Oversigt over grundvandsforekomster og deres tilstand, jf. genbesøg af vandområdeplanerne 2021-2027.

Vandområde ID	Typologi	Samlet kemisk tilstand	Kvantitativ tilstand	Årsag til manglende målopfyldelsen	Parametre med ukendt tilstand
DK108_dkmj_1000_ks	Regionalt Dybt	Ringe	God	Nitrat, pesticider, nikkel, påvirkning af drikkevand (pesticider)	
DK108_dkmj_1105_ks	Regionalt Dybt	Ringe	God	Nikkel	
DK108_dkmj_1_ks	Regionalt Dybt	God	God		
DK108_dkmj_1021_ps	Dyb grundvandsforekomst	God	God		Bly, cadmium, chrom, kviksølv

DK108_dkmj_1026_ps	Dyb grundvandsforekomst	God	God		Bly, cadmium, chrom, kviksølv
DK108_dkmj_765_ps	Dyb grundvandsforekomst	God	God		Bly, cadmium, chrom, kviksølv

5.3.1 Vurdering af påvirkninger på grundvandsforekomster

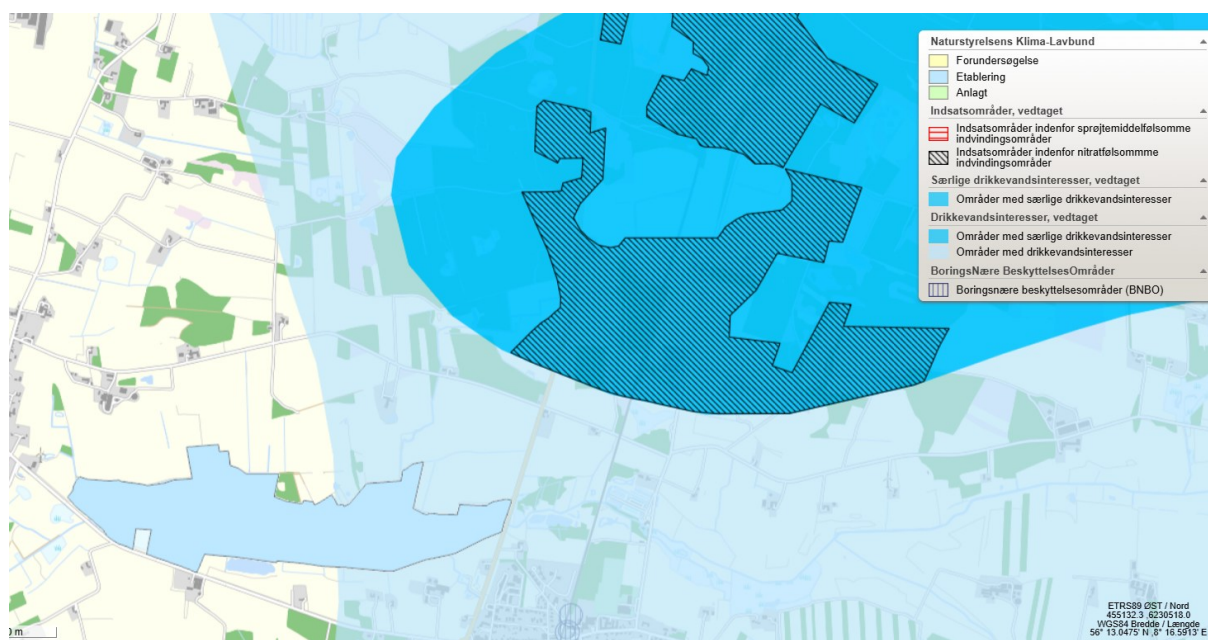
Genetablering af mere naturlig hydrologi som følge af klima-lavbundsprojektet medfører, at arealerne vil blive vådere. Det højere vandspejl på de berørte arealer vil bidrage til øget denitrifikation, øget binding af organisk materiale og mindre nedbrydning samt et højere C/N forhold og deraf binding af ammonium. Genskabelse af naturlig hydrologi vil dermed resultere i en reduktion i nitratudvaskningen til grundvandet.

Projektets gennemførelse vil derfor ikke hverken i anlægs- eller driftsfasen påvirke tilstanden af grundvandsforekomster eller føre til manglende målopfyldelse.

5.3.2 Vurdering af påvirkninger på drikkevandsinteresser

Genetablering af mere naturlig hydrologi som følge af klima-lavbundsprojektet medfører, at arealerne vil blive vådere. Det højere vandspejl på de berørte arealer vil bidrage til øget denitrifikation, øget binding af organisk materiale og mindre nedbrydning samt et højere C/N forhold og deraf binding af ammonium. Genskabelse af naturlig hydrologi vil dermed resultere i en reduktion i nitratudvaskningen til grundvandet.

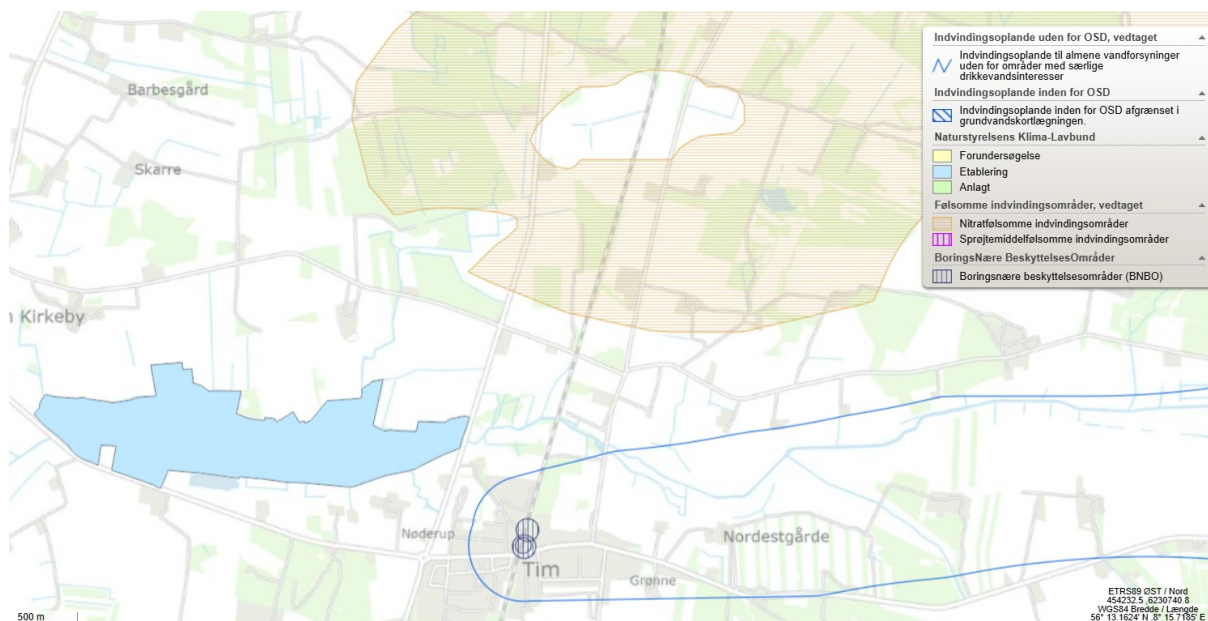
Tim Å-projektområdet ligger uden for områder med særlige drikkevandsinteresser. Ca. 1/3 af projektområdet ligger inden for områder med drikkevandsinteresse (se Figur 5.2). Analyser med værktøjet Scalgo viser, at afstrømningen fra områder med særlige drikkevandsinteresser løber nedstrøms og ind i Tim Å-projektarealet.

Figur 5.2: Projektområdets placering (Blå polygon) ift. områder med særlige drikkevandsinteresser og nitratfølsomme indvindingsområder

Nord for projektområdet findes både nitratfølsomme indvindingsområder og områder med særlige drikkevandsinteresser (se Figur 5.2). Området ligger opstrøms og uden for Tim Å-projektarealet, og vurderes derfor ikke at blive påvirket af projektets tiltag.

De nærmeste boringsnære-beskyttelsesområder (BNBO) ligger udenfor projektarealet - i landsbyen Tim, ca. 1,5 km sydøst for projektarealet (se Figur 5.3). Der indvindes vand fra området omkranset med blå og der er ikke overlap med hverken projektet eller det nitratfølsomme område.

Figur 5.3: Projektområdets placering (Blå polygon) ift. boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og nitratfølsomme indvindingsområder.

Tim Vandværk har tre aktive indvindingsboringer, etableret i perioden 1968-1987 med filterdybder mellem 99-121 m.u.t. Indvindingstilladelsen er på 120.000 m³/år. Ifølge GEUS' redegørelse for Tim og Spjald Vandværker (2015) indvinder vandværket fra det nedre miocæne magasin, hvor der ikke er problemer med nitrat.

Tabel 5.5 Indvindingsboringer ved Tim Vandværk

Boringsnr. (DGU)	Etableringsår	Filterdybde (m.u.t.)
83.1047	1968	101-121
83.1056	1971	103-121
83.1387	1987	99-120

Projektets gennemførelse vil ikke hverken i anlægs- eller driftsfasen påvirke tilstanden af grundvandforekomster med drikkevandsinteresser eller boringsnære beskyttelsesområder væsentligt eller medføre manglende målopfyldelse. Projektets tiltag forventes at understøtte grundvandsbeskyttelse og den lokale grundvandsinteresse.

5.4 Havstrategi

Projektet medfører arbejder i forbindelse med vandløb som har hydrologisk forbindelse til det marine økosystem.

Der forekommer ikke direkte arbejder i Tim Å, men Spildevandsgrøften skal omlægges. Arbejderne kan medføre suspension af sediment, men disse sker i efteråret, mens grøfterne er udtørrede eller har minimal vandføring, hvorfor materialetransport mindskes. Derudover etableres der et sandfang nedstrøms i Spildevandsgrøften. Som følge af den nedsatte vandføring og sandfanget vil mængden af evt. finpartikulært materiale, der ophvirvles fra Spildevandsgrøften eller frigives fra den tilførte jord, være meget begrænset. De parametre sammenholdt vurderes at betyde, at mængder af ophvirvlet materiale vil være ubetydelige i forhold til, hvad der kan opleves under naturligt forekommende variationer.

Projektet vil som beskrevet udføres i efteråret, hvor grøfterne er udtørrede og har minimal vandføring, hvorfor det vurderes, at en eventuel udledning af næringsstoffer til det marine miljø vil være minimal eller tilsvarende den nuværende udledning. I driftsfasen vil projektet medføre en kvælstoftilbageholdelse, idet der vil forekomme en længere opholdstid i området, hvorfor udledningen af næringsstoffer til det marine miljø vil mindskes.

Ligeledes vurderes der ikke at være risiko for mobilisering af miljøfarlige forurenende stoffer, idet der graves i ikke forurenede jord. Herudover er der miljøkrav til de maskiner, som skal anvendes under anlægsarbejdet. I driftsfasen vil der blive tinglyst i en deklaration, at arealet ikke vil kunne tilføres miljøfarlige forurenende stoffer, og at der ikke vil kunne tillades anlæg, som kan indeholde miljøfarlige stoffer. Det vil også blive tinglyst, at gødsning og sprøjtning ikke er tilladt. Projektet vil derfor medføre, at tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer, som påvirker grundvand, drikkevand og flere organismer i vandmiljøer, ophører.

Det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke havstrategiens deskriptorer. På baggrund af ovenstående oplysningerne om projektets indhold, beliggenhed, omfang og karakter vurderes at projektet ikke vil påvirke muligheden for at opnå de miljømål for havområder, som er fastsat i medfør af lov om havstrategi jvf. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/123>.

Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke er til hinder for målopfyldelse af Danmarks havstrategi, idet projektet ikke har væsentlig påvirkning på strategiens deskriptorer.

5.5 Jordforurening

Der er ikke registreret kortlagte jordforureninger inden for projektområdet. Projektområdet er ikke omfattet af kommunens områdeklassificering.

De nærmeste registrerede forurenede områder er 4 mindre V1-forurenede områder i Tim by i en afstand af 3-500 m sydøst for projektområdet.

Der er ikke registreret kortlagte jordforureninger inden for projektområdet. Projektområdet er heller ikke omfattet af kommunens områdeklassificering. Derfor vurderes, at projektet ikke vil medføre mobilisering af jordforurening, der kan påvirke grundvandsforekomster negativt i anlægsfasen eller i driftsfasen.

5.6 Miljøfarlige forurenende stoffer

Den historiske arealanvendelse har ifølge historiske kort og optegnelser været præget af græsning og høslæt i ådalene og landbrugsdrift med omdrift på højjorden. Senere er ådalene afvandet, hvilket har gjort landbrug med omdrift mulig i dele af ådalene kombineret med fortsat græsning og høslæt. I nyere tid er ådalene drænet yderligere og omdriftsarealet udvidet og samtidig er arealerne med græsning og høslæt reduceret og overgået til natur og efterfølgende beskyttet natur (§3 i NBL) i bedste fald med fortsat græsning eller høslæt.

Den nuværende arealanvendelse indenfor projektgrænsen udgøres af 59 % omdriftsarealer (51 ha), 13 % permanent græsarealer (11 ha), mens resten 27 % (25 ha) ligger hen §3 natur i NBL.

Ifølge Danmarks Arealinformation er der ikke registreret forurenede grunde, industri eller lossepladser inden for projektområdet. Idet en andel af projektarealerne har været anvendt til egentlig landbrugsdrift, har der ikke været deponeret gift, kemikalier eller lign. stoffer på arealet, da dette ikke er lovligt. Ringkøbing-Skjern Kommune har oplyst, at der ikke er udbragt spildevandsslam eller andre affaldsprodukter på projektarealerne. Andre affaldsprodukter kan være procesvand fra f.eks. fødevarerindustrien eller afgasset gødning fra biogasproduktion. Pesticider har givetvis været anvendt på omdriftsarealer i overensstemmelse med gældende regler for landbrugsdrift på disse typer arealer. Lovgivningen har sikret, at der ikke har været udbragt pesticider på de resterende arealkategorier.

5.6.1 Vurdering af påvirkninger

Anlægsfase

I forbindelse med etablering af lavbunds- eller vådområdeprojekter kan der kortvarigt ske transport af jord i vandløb under gravearbejdet. Det vurderes ikke at have væsentlig betydning, da der graves i ikke forurenede jord.

Der er miljøkrav til de maskiner, som skal anvendes under anlægsarbejdet. Maskiner skal anvende bio-nedbrydeligt hydraulikolie, som skal være standardgodkendt. Brændstoftank og transport skal overholde Europæisk Konvention om International Transport af Farligt Gods ad Vej. Oliepild skal opsamlles og entreprenørmaskiner skal medbringe materiale til olieopsamling og inddæmning.

Det vurderes, at der ikke er nogen risiko for udledning af miljøfarlige forurenende stoffer under anlægsarbejdet.

På den baggrund vurderes der samlet set ikke at være en væsentlig risiko for en mobilisering af miljøfarlige stoffer i forbindelse med anlæggelse af projektet.

Driftsfase

I projektets driftsfase vil der blive tinglyst i en deklaration, at arealet ikke vil kunne tilføres miljøfarlige forurenende stoffer og at der ikke vil kunne tillades anlæg, som kan indeholde miljøfarlige stoffer. Det vil også blive tinglyst, at gødskning og sprøjtning ikke er tilladt. Projektet vil derfor medføre, at tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer, som påvirker grundvand, drikkevand og flere organismer i vandmiljøer, ophører.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at der ikke er fare for miljøpåvirkninger i anlægs- og/eller driftsfasen, og at projektet ikke vil forhindre målopfyldelse for vandforekomster i og udenfor projektområdet.

5.7 Vand: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen

Anlægsfasen

Målsatte vandløb og søer

Der er ingen målsatte søer i projektområdet.

Anlægsarbejderne foretages med jord fra balkerne ved grøfterne og det er dermed alene den jord, som forefindes i området. Der er ingen kortlagte forekomster af jordforureninger inden for området, der vil medføre mobilisering af jordforurening, der kan påvirke de målsatte vandløb.

Hermed kan det udelukkes, at det anvendte materiale og anlægsarbejdet fører til forurening med fosfor, nitrat eller miljøfarlige forurenende stoffer, der kan påvirke de målsatte vandløb negativt.

Samlet vurderes, at der ikke er risiko for, at et eller flere af kvalitetselementerne vil gå en tilstandsklasse ned. Ligeledes vurderes det, at der ikke vil være en påvirkning, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse for de målsatte vandløb.

Kystvande

Projektet medfører arbejder i forbindelse med vandløb som har hydrologisk forbindelse til kystvande. Det vurderes, at kystvandenets kvalitetselementer ikke vil blive påvirket i anlægsfasen af tilledning af nationalt specifikke stoffer, sediment eller næringsstoffer, da de målsatte vandløb.

Der forekommer ikke direkte arbejder i Tim Å, men Spildevandsgrøften skal omlægges. Arbejderne kan medføre suspension af sediment, men disse sker i efteråret, mens grøfterne er udtørrede eller har minimal vandføring, hvorfor materialetransport mindskes. Derudover etableres der et sandfang nedstrøms i Spildevandsgrøften. Som følge af den nedsatte vandføring og sandfanget vil mængden af evt. finpartikulært materiale, der ophvirvles fra Spildevandsgrøften eller frigives fra den tilførte jord, være meget begrænset. De parametre sammenholdt vurderes at betyde, at mængder af ophvirvlet materiale vil være ubetydelige i forhold til, hvad der kan opleves under naturligt forekommende variationer.

Projektet vil som beskrevet udføres i efteråret, hvor grøfterne er udtørrede og har minimal vandføring, hvorfor det vurderes, at en eventuel udledning af næringsstoffer til det marine miljø vil være minimal eller tilsvarende den nuværende udledning.

Ligeledes vurderes der ikke at være risiko for mobilisering af miljøfarlige forurenende stoffer, idet der graves i ikke forurenede jord. Herudover er der miljøkrav til de maskiner, som skal anvendes under anlægsarbejdet.

Det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke kystvandets kvalitetselementer negativt samt ikke vil være til hinder for målopfyldelse for kystvande.

Grundvand og drikkevandsinteresser

Anlægsfasen påvirker ikke grundvandsforekomsterne eller drikkevandsinteresserne, da arbejderne ikke omfatter aktiviteter, der har indflydelse på vandets næringsindhold eller nedsivning i jorden, og der sker ikke en mobilisering af jordforurening, der kan påvirke grundvandsforekomster og dermed drikkevandsforekomster negativt i anlægsfasen.

Havstrategi

Projektet medfører arbejder i forbindelse med vandløb som har hydrologisk forbindelse til det marine økosystem.

Der forekommer ikke direkte arbejder i Tim Å, men Spildevandsgrøften skal omlægges. Arbejderne kan medføre suspension af sediment, men disse sker i efteråret, mens grøfterne er udtørrede eller har minimal vandføring, hvorfor materialetransport mindskes. Derudover etableres der et sandfang nedstrøms i Spildevandsgrøften. Som følge af den nedsatte vandføring og sandfanget vil mængden af evt. finpartikulært materiale, der ophvirvles fra Spildevandsgrøften eller frigives fra den tilførte jord, være meget begrænset. De parametre sammenholdt vurderes at betyde, at mængder af ophvirvlet materiale vil være ubetydelige i forhold til, hvad der kan opleves under naturligt forekommende variationer.

Projektet vil som beskrevet udføres i efteråret, hvor grøfterne er udtørrede og har minimal vandføring, hvorfor det vurderes, at en eventuel udledning af næringsstoffer til det marine miljø vil være minimal eller tilsvarende den nuværende udledning.

Ligeledes vurderes der ikke at være risiko for mobilisering af miljøfarlige forurenende stoffer, idet der graves i ikke forurenede jord. Herudover er der miljøkrav til de maskiner, som skal anvendes under anlægsarbejdet.

Det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke havstrategiens deskriptorer.

Driftsfasen

Målsatte vandløb og søer

Der vil være et meget begrænset behov for driftsmæssige aktiviteter som følge af de gennemførte hydrologiindsatser, der vil bestå af oprensning af etablerede grøftestrækninger med års mellemrum, der de pågældende år vil have en varighed af få timer.

I driftsfasen er det positivt, at vandet vil få en længere opholdstid i projektområdet, da tilstrømningen bliver jævnet mere ud over året og materialetilførsel og tilførsel af organisk stof til vandløbene ved eksempelvis ekstremnedbørssituationer reduceres. Samlet set vil der ikke være risiko for, at de målsatte vandløb får tilført sediment, organisk materiale eller næringsstoffer i en størrelsesorden, der vil kunne påvirke de økologiske tilstandsklasser.

Kystvande

I driftsfasen får vandet en længere opholdstid i projektområdet. Dette er positivt for det målsatte vandløb som fører til kystvandet, da afstrømningen bliver jævnet mere ud over året. Det betyder også, at materialetilførsel og tilførsel af organisk stof til vandløbet og dermed kystvandet ved eksempelvis ekstremnedbørssituationer kan reduceres, hvorfor driftsfasen vurderes ikke at have en betydning for kystvandenes kvalitetselementer.

Projektets gennemførelse vil ikke i driftsfasen påvirke tilstanden af kystvande. Samlet vurderes, at der ikke er risiko for, at et eller flere af kvalitetselementerne vil gå en tilstandsklasse ned som følge af projektet i driftsfasen. Ligeledes vurderes det, at der ikke vil være en påvirkning, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse for kystvande.

Grundvand og drikkevandsinteresser

Det vurderes, at der i driftsfasen ikke vil ske en forringelse af grundvandsforekomsterne og drikkevandsinteresserne som følge af øget nitratudvaskning, men at forbedring af hydrologien fører til en øget denitrifikation. Der er ikke aktiviteter i driftsfasen, som kan medføre mobilisering af jordforurening, der kan føre til negativ påvirkning af grundvandsforekomster og dermed drikkevandsforekomster.

Havstrategi

Der etableres et sandfang nedstrøms i Spildevandsgrøften, hvorfor mængden af evt. finpartikulært materiale, der ophvirvles fra Spildevandsgrøften eller frigives fra den tilførte jord, vil være meget begrænset i forhold til, hvad der kan opleves under naturligt forekommende variationer.

Projektet vil medføre en kvælstoftilbageholdelse, idet der vil forekomme en længere opholdstid i området, hvorfor udledningen af næringsstoffer til det marine miljø vil mindskes.

I driftsfasen vil der blive tinglyst i en deklaration, at arealet ikke vil kunne tilføres miljøfarlige forurenende stoffer, og at der ikke vil kunne tillades anlæg, som kan indeholde miljøfarlige stoffer. Det vil også blive tinglyst, at gødskning og sprøjtning ikke er tilladt. Projektet vil derfor medføre, at tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer, som påvirker grundvand, drikkevand og flere organismer i vandmiljøer, ophører.

Det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke havstrategiens deskriptorer.

Samlet konklusion

Sammenfattende er det Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige og ikke vil forhindre målopfyldelse for vandforekomster. I Naturstyrelsens vurdering er indgået projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger af vandforekomster, jf. afsnit 5.1-5.6, hvoraf det også fremgår, at projektet ikke vil medføre en forringelse af målsatte vandforekomster.

6 Planlægning

6.1 Planforhold og areal-beskyttelse/-interesser

I dette afsnit identificeres de eksisterende overordnede planforhold, som berøres direkte af projektet. Planforhold inden for de enkelte miljøemner er behandlet i de relevante fagkapitler, med mindre der

specifikt angives andet. Afsnittet opdeles i administrative forhold som væsentligst er nationale udpegninger og planforhold, der består af udpegninger beskrevet i kommuneplanen, etc.

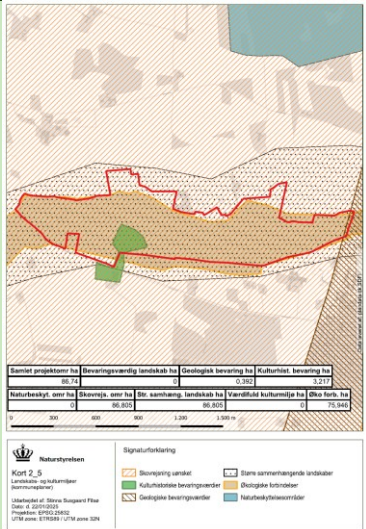
Metode

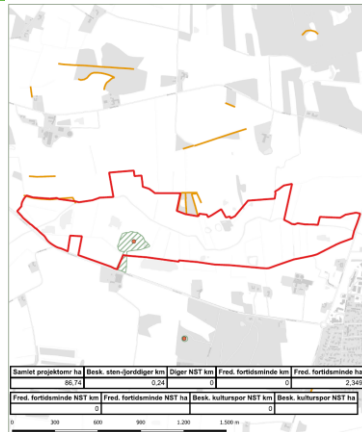
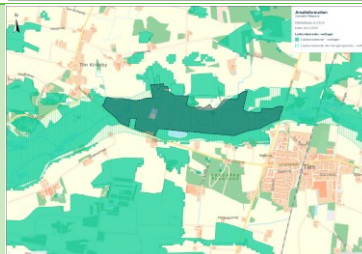
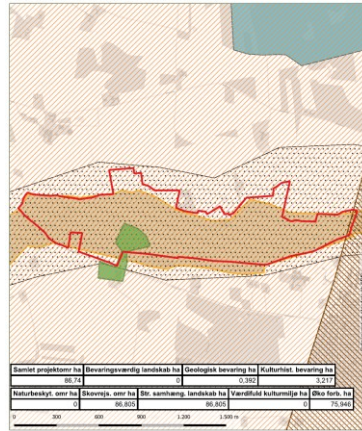
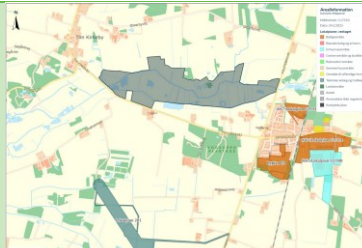
Der er foretaget en screening i Danmarks Miljøportal samt gældende kommuneplan i relation til planforhold og andre udpegninger end de rent naturmæssige.

6.1.1 Planforhold

Det ansøgte projekt er beliggende i landzone. Udpegninger fremgår af Tabel 6.1

Tabel 6.1 Kommunale udpegninger registreret inden for projektområdet ifølge Kommuneplan 2021-2033, Ringkøbing-Skjern Kommune.

Udpegning	Bemærkning	Kort
Geologiske bevaringsværdier	En lille del (ca. 0,4 ha) af projektområdet mod øst er beliggende inden for område med geologiske bevaringsværdier. Plannummer: 1, 25, 26 Plangrundlag: Kommuneplan 2021-2033 PlanID: 10312694, 10312695, 10312696 Bemærkning: Skovbjerg Bakkeø	
Økologiske forbindelser	Projektområdet er beliggende inden for område økologiske forbindelser. Plannummer: 103 Plangrundlag: Kommuneplan 2021-2033 PlanID: 10652917	Se kort ovenfor
Større sammenhængende landskaber	Projektområdet er beliggende inden for område større sammenhængende landskaber. Plannummer: 100 Plangrundlag: Kommuneplan 2021-2033 KommuneplantillægID: 11129465	Se kort ovenfor

Kulturhistoriske bevaringsværdier	En lille del (ca. 3,2 ha) af projektområdet er omfattet af kulturhistoriske bevaringsværdier. Plannummer: 142 Plangrundlag: Kommuneplan 2021-2033 PlanID: 10278379	 <table><tr><td>Samlet projektområde ha</td><td>Besk. sten-jordluger km</td><td>Diger NST km</td><td>Fred. fortidsminder km</td><td>Fred. fortidsminder ha</td></tr><tr><td>66,74</td><td>0,24</td><td>0</td><td>0</td><td>0,24</td></tr><tr><td>Fred. fortidsminder NST km</td><td>Fred. fortidsminder NST ha</td><td>Besk. kulturspor NST km</td><td>Besk. kulturspor NST ha</td><td></td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr></table> Naturstyrelsen Kort 2.3 Fortidsminder Udvalgt af: Steen Sørensen Dato: 4. juni 2020 Projekt: 10278379 Løb nr.: 10278379-1 (10278379-1) Signaturforklaring Data fra Slots- og Kulturstyrelsen ■ Fredede fortidsminder - fader ● Fredede fortidsminder - guder	Samlet projektområde ha	Besk. sten-jordluger km	Diger NST km	Fred. fortidsminder km	Fred. fortidsminder ha	66,74	0,24	0	0	0,24	Fred. fortidsminder NST km	Fred. fortidsminder NST ha	Besk. kulturspor NST km	Besk. kulturspor NST ha		0	0	0	0	
Samlet projektområde ha	Besk. sten-jordluger km	Diger NST km	Fred. fortidsminder km	Fred. fortidsminder ha																		
66,74	0,24	0	0	0,24																		
Fred. fortidsminder NST km	Fred. fortidsminder NST ha	Besk. kulturspor NST km	Besk. kulturspor NST ha																			
0	0	0	0																			
Lavbundsareal	Størstedelen af området er udpeget som lavbundsareal. Plangrundlag: Kommuneplan 2021-2033																					
Skovrejsningsområde	Hele projektområdet er omfattet af, at skovrejsning er uønsket.	 <table><tr><td>Samlet projektområde ha</td><td>Bevaringsværdig landskab ha</td><td>Geologisk bevaring ha</td><td>Kulturlandskab, bevaring ha</td></tr><tr><td>66,74</td><td>0</td><td>0,24</td><td>0,24</td></tr><tr><td>Naturbeskyttelse, område ha</td><td>Skovrejsning, område ha</td><td>Stor, samfund, landskab ha</td><td>Værdifuldt kulturlandskab ha</td></tr><tr><td>0</td><td>66,74</td><td>0</td><td>0</td></tr></table> Naturstyrelsen Kort 2.5 Landskab og naturtyper (bevaringsværdier) Udvalgt af: Steen Sørensen Dato: 4. juni 2020 Projekt: 10278379 Løb nr.: 10278379-1 (10278379-1) Signaturforklaring ■ Skovrejsning uønsket ■ Kulturlandskab bevaringsværdi ■ Geologiske bevaringsværdier ■ Kulturlandskab ■ Naturbeskyttelse	Samlet projektområde ha	Bevaringsværdig landskab ha	Geologisk bevaring ha	Kulturlandskab, bevaring ha	66,74	0	0,24	0,24	Naturbeskyttelse, område ha	Skovrejsning, område ha	Stor, samfund, landskab ha	Værdifuldt kulturlandskab ha	0	66,74	0	0				
Samlet projektområde ha	Bevaringsværdig landskab ha	Geologisk bevaring ha	Kulturlandskab, bevaring ha																			
66,74	0	0,24	0,24																			
Naturbeskyttelse, område ha	Skovrejsning, område ha	Stor, samfund, landskab ha	Værdifuldt kulturlandskab ha																			
0	66,74	0	0																			
Lokalplan	Uden for projektområdet mod øst ligger Tim By omfattet af Lokalplan 03-006, 03-014 og 03-016 Boligområde 03-008 Erhvervsområde 03-343 Område til offentlige formål 03-018. Syd for er lokalplan 281 Tekniske anlæg og trafikplanlægning udpeget.																					

Landzone tilladelser	Inden for projektområdet er givet en landzonetilladelse til overdækket areal og hønsehus. PlanID: 11264934 Landzonetilladelsesnummer: 22-029024	
-----------------------------	--	---

Retningslinjer

Geologiske bevaringsværdier: Inden for områder med nationale geologiske interesser, hvor områder med geologiske bevaringsværdier hører under, skal hensynet til geologien tillægges stor vægt, så landskabsformer og blottede profiler, som afspejler landskabets opbygning og de geologiske processer, bevares og beskyttes. Gravning, bebyggelse, tekniske anlæg, skovplantning, terrænopfyldning og lignende, som slører eller ødelægger landskabets dannelsesformer, skal undgås.

Økologiske forbindelser: Arealer, der skaber sammenhæng i naturen ved at binde naturområder sammen og skabe et netværk af levesteder for dyr og planter. Disse forbindelser kan være vandløb, våde og tørre naturområder, kystnære områder, skovbryn og læhegn, samt mere åbne arealer som græsningsarealer. Formålet er at forbedre biodiversiteten og skabe et mere robust økosystem.

Større sammenhængende landskaber: I de større sammenhængende landskaber skal beskyttelse af landskabets kulturværdier og visuelle sammenhænge prioriteres højt. Derfor skal de større sammenhængende landskaber så vidt muligt friholdes for nye, større tekniske anlæg og større byggerier, der udgør en væsentlig barriere for oplevelsen af de sammenhængende landskaber.

Kulturhistoriske bevaringsværdier: Inden for værdifulde kulturmiljøer skal det så vidt muligt undgås at inddrage areal til formål, der kan forringe de bærende kulturhistoriske værdier. Det skal tilstræbes, at eventuelle nye anlæg og bebyggelser bliver udformet og placeret, så der vises særlige hensyn over for de bestående bevaringsværdier og sammenhænge, og at der ikke sker en forringelse af oplevelsen, kvaliteten eller forståelsen af de bærende kulturhistoriske værdier.

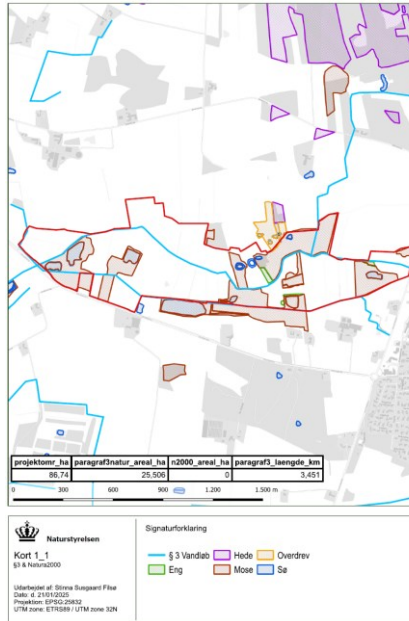
Lavbundsareal: De udpegede lavbundsarealer, som er potentielt egnede til vådområder, friholdes fra bebyggelse, der vil kunne vanskeliggøre eller forhindre etablering af vådområder. Der kan ikke meddeles landzonetilladelse til byggeri og anlæg med videre, som kan forhindre, at det naturlige vandstands-niveau kan genskabes i disse lavbundsarealer. Byggeri og anlæg, der er nødvendigt for jordbrugets drift, er ikke omfattet.

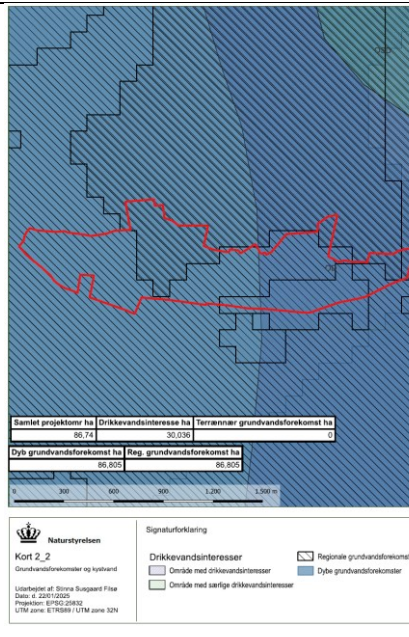
Skovrejsningsområde uønsket: Områder, hvor skovrejsning er uønsket, udpeges, fordi skov kan sløre landskabsformer og være i strid med andre arealinteresser som for eksempel naturværdier, kulturhistoriske spor, geologiske formationer og råstofindvinding. Hvis de mest markante landskabstræk eller kulturhistoriske træk fortsat skal være synlige i terrænet, er det vigtigt, at der i en række områder ikke sker tilplantning.

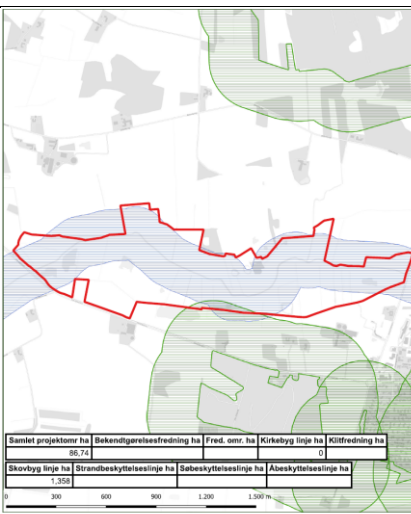
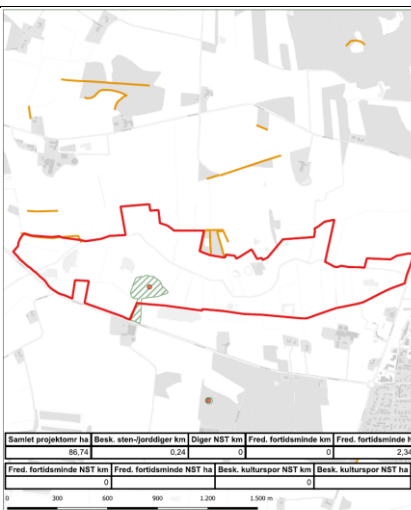
6.1.2 Arealbeskyttelse og arealinteresser

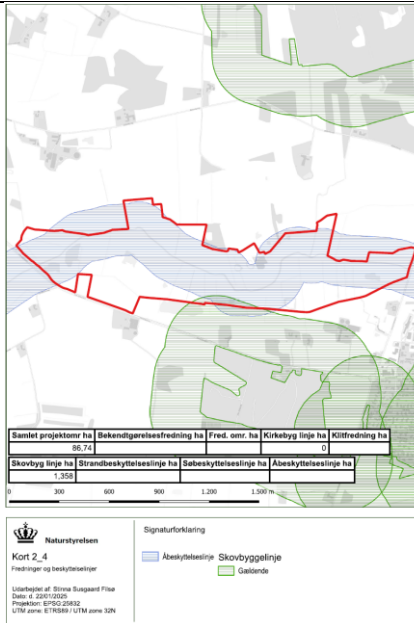
Nationale udpegninger indenfor projektområdet fremgår af Tabel 6.2.

Tabel 6.2: Nationale udpegninger registreret inden for projektområdet jf. Danmarks Miljøportal.

Udpegning	Bemærkning	Kort
Beskyttede naturtyper og beskyttede vandløb	40 terrestriske lokaliteter samt vandløbene Tim Å og Hjelmsø Strøm er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3.	

Drikkevandsinteresser	Ca. 34 % af området mod øst er udpeget som område med drikkevandsinteresser og den resterende del er uden drikkevandsinteresser.	
------------------------------	--	--

Åbeskyttelseslinje	Langs Tim Å er udpeget en Åbeskyttelseslinje efter Naturbeskyttelsesloven.	 <table data-bbox="973 694 1361 754"><tr><td>Samlet projektmr ha</td><td>Bekendtgørelsesfredning ha</td><td>Fred. omr. ha</td><td>Kirkebyg linje ha</td><td>Kirkefredning ha</td></tr><tr><td>85,74</td><td></td><td></td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Skovbyg linje ha</td><td>Strandbeskyttelseslinje ha</td><td>Åbeskyttelseslinje ha</td><td></td><td></td></tr><tr><td>1,358</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> Naturstyrelsen Kort 2_4 Fredninger og beskyttelser Udarbejdet af: Birna Sogaard Flise Dato: 4. 2017/2020 Projektnr.: EPTSC 21682 UTM zone: ET19N81 / UTM zone 32N Signaturforklaring Åbeskyttelseslinje Skovbyggelinje Gældende	Samlet projektmr ha	Bekendtgørelsesfredning ha	Fred. omr. ha	Kirkebyg linje ha	Kirkefredning ha	85,74			0		Skovbyg linje ha	Strandbeskyttelseslinje ha	Åbeskyttelseslinje ha			1,358				
Samlet projektmr ha	Bekendtgørelsesfredning ha	Fred. omr. ha	Kirkebyg linje ha	Kirkefredning ha																		
85,74			0																			
Skovbyg linje ha	Strandbeskyttelseslinje ha	Åbeskyttelseslinje ha																				
1,358																						
Fredede fortidsminder og fortidsmindearealer samt kulturarvsarealer.	Inden for projektområdet ligger et fredet fortidsminde: Timgård, Frednings nr: (180413-23) Anlægstype: Borg/Voldsted Datering: Middelalder Fortidsminder er omgivet af et fredet fortidsmindeareal samt en 100 meter beskyttelseslinje og er beliggende i et kulturarvsareal. Slots og Kulturstyrelsen er ansvarlig for de fredede fortidsminder. ArkVest-Arkæologi Vestjylland har det arkæologiske ansvar i Ringkøbing-Skjern Kommune og dermed i planområdet. Nationalmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen er myndighed på Timgård. Arealerne ved Timgård forvaltes af Ringkøbing-Skjern Kommune.	 <table data-bbox="973 1344 1361 1404"><tr><td>Samlet projektmr ha</td><td>Besk. sten-jorddiger km</td><td>Diger NST km</td><td>Fred. fortidsminde km</td><td>Fred. fortidsminde ha</td></tr><tr><td>85,74</td><td>0,24</td><td>0</td><td>0</td><td>2,341</td></tr><tr><td>Fred. fortidsminde NST km</td><td>Fred. fortidsminde NST ha</td><td>Besk. kulturspor NST km</td><td>Besk. kulturspor NST ha</td><td></td></tr><tr><td>0</td><td></td><td>0</td><td></td><td></td></tr></table> Naturstyrelsen Kort 2_3 Fortidsminder Udarbejdet af: Birna Sogaard Flise Dato: 4. 2017/2020 Projektnr.: EPTSC 21682 UTM zone: ET19N81 / UTM zone 32N Signaturforklaring Data fra Slots- og Kulturstyrelsen Fredede fortidsminder - punkter Fredede fortidsminder - fader	Samlet projektmr ha	Besk. sten-jorddiger km	Diger NST km	Fred. fortidsminde km	Fred. fortidsminde ha	85,74	0,24	0	0	2,341	Fred. fortidsminde NST km	Fred. fortidsminde NST ha	Besk. kulturspor NST km	Besk. kulturspor NST ha		0		0		
Samlet projektmr ha	Besk. sten-jorddiger km	Diger NST km	Fred. fortidsminde km	Fred. fortidsminde ha																		
85,74	0,24	0	0	2,341																		
Fred. fortidsminde NST km	Fred. fortidsminde NST ha	Besk. kulturspor NST km	Besk. kulturspor NST ha																			
0		0																				
Fortidsmindebeskyttelseslinje	Fortidsminder er omgivet af en 100 m beskyttelseslinje. Se også foranstående.	Se kort ovenfor																				
Diger	Inden for projektområdet ligger i flg. Miljøportalen 240 m beskyttede sten- og jorddiger i den nordvestlige del af projektområdet.	Se kort ovenfor																				

Skovbyggelinje	Inden for projektgrænsen overlapper skovbyggelinjen med ca. 1,4 ha af Kogsgård Plantage. Skovbyggelinjen gælder for private skove med et sammenhængende areal på mindst 20 ha samt for alle offentlige skove, jf. naturbeskyttelseslovens § 17.	 Samlet projektareal ha 95,74 Bekendtgørelsesfredning ha 0 Fred. omr. ha 0 Kirkebygd linje ha 0 Kilfredning ha 0 Skovbyg linje ha 1,358 Strandbeskyttelseslinje ha 0 Søbeskyttelseslinje ha 0 Åbeskyttelseslinje ha 0 Naturstyrelsen Kort 2_4 Fredninger og beskyttelseslinjer Udarbejdet af: Birte Søgaard-Pile Dato: 4. juni 2020 Projekt: ETSO 21652 UTM zone: 67N50N / UTM zone 32N Signaturforklaring Åbeskyttelseslinje Skovbyggelinje Gældende
-----------------------	---	---

6.2 Vurdering af påvirkning

Bygherre har vurderet i hvilket omfang, det ansøgte projekt influerer på det eksisterende plangrundlag og arealbeskyttelse og areal-interesser.

Planforhold, arealbeskyttelse og arealinteresser

I indeværende afsnit opsummeres det ansøgte projekts påvirkning i forhold til planforhold samt areal-interesser og arealbeskyttelser. Af Tabel 6.3 fremgår udpegninger og om det vil kræve tilladelse eller dispensation at realisere projektet.

Tabel 6.3: Oversigt over planlægningsmæssige interesser samt arealinteresser/beskyttelses-linjer der berøres af projektet.

Nr.	Udpegning	Kræver det ansøgte projekt tilladelse eller dispensation
1)	Beskyttede naturtyper og beskyttede vandløb	ja
2)	Potentielle okkerområder	nej
3)	Drikkevandsinteresser	ja
4)	Indvindingsoplande inden for "Område med Særlige Drikkevandsinteresser", OSD	nej
5)	Åbeskyttelseslinje	ja
6)	Søbeskyttelseslinje	nej
7)	Fredede fortidsminder og fortidsmindearealer samt kulturarvsarealer	ja
8)	Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	ja
9)	Sten- og jorddiger	nej
10)	Fredede områder	nej

11)	Fredsskov	nej
12)	Skovbyggelinje	nej
13)	Jordforurening V1 og/eller V2	nej
14)	Kirkebyggelinje	nej
15)	Strandbeskyttelseslinje	nej
16)	Klitfredede arealer og arealer omfattet af klitfredningslinje	nej

Påvirkninger, der er relaterede til naturgivne forhold, overflade- og grundvand mv.. er behandlet under de enkelte fagafsnit. Påvirkninger, der relateres til øvrige administrative forhold, fremgår af Tabel 6.4.

Tabel 6.4: Oversigt over projektets påvirkninger.

Nr.	Udpegning	Virkninger af projektet	Påvirkninger i anlægsfasen	Påvirkninger i driftsfasen	Projekttilpasninger
1	Beskyttede naturtyper og beskyttede vandløb	Indenfor områder af de beskyttede naturtyper vil grøfter blive lukket og dræn vil blive blokeret.	Der vil ske gravearbejder inden for de beskyttede naturtyper.	Ingen	På de dele af de tørre naturtyper som fersk eng, hvor de hydrologiske forhold ændres som følge af hydrologiindsatsen, kan vegetationen ændre sig i retning af mere våd natur.
2	Drikkevandsinteresser	Indenfor området med drikkevandsinteresser vil grøfter blive lukket og dræn vil blive blokeret.	Ingen	Ingen	Genskabelse af naturlig hydrologi vil resultere i en reduktion i nitratudvaskningen til grundvandet.
3	Åbeskyttelseslinje	Indenfor åbeskyttelseslinjen vil grøfter blive lukket og dræn vil blive blokeret. Pumpebrønd vil blive flyttet. Der etableres overrisslingszoner.	Der vil ske gravearbejder inden for åbeskyttelseslinjen.	Ingen	Projektets gennemførelse omfatter bl.a. en mindre terrænregulering inden for åbeskyttelseslinjen og forudsætter derfor dispensation. Naturstyrelsen har endnu ikke søgt Ringkøbing-Skjern Kommune om dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 16, til terrænreguleringen.
4	Fredede fortidsminder og fortidsmindearealer samt kulturarvsarealer	Ingen	Ingen	Ingen	Vådgørelse af området begrænses således omkring dette ved undladelse af blokering af en nærliggende grøft
5	Fortidsmindebeskyttelseslinje, 100 m	Ingen	Ingen	Ingen	Vådgørelse af området begrænses således om-

					kring dette ved undladelse af blokering af en nærliggende grøft
6	Sten- og jorddiger	Projektets gennemførelse vil ikke medføre en tilstandsændring for de ca. 240 m beskyttet dige, der er i projektområdet og forudsætter derfor ikke en dispensation.	Ingen	Ingen	Ingen
7	Skovbyggelinje	Projektets gennemførelse vil ikke medføre ny bebyggelse og forudsætter derfor ikke en dispensation.	Ingen	Ingen	Ingen

6.3 Planlægning: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen

Anlægsfasen

Projektet indeholder ikke aktiviteter i anlægsfasen, der er i strid med Ringkøbing-Skjern Kommunes kommuneplans retningslinjer eller i øvrigt påvirker landskabelige forhold og kulturmiljøer negativt.

I anlægsfasen kan lukning af grøfter påvirke områdets landskab, geologiske, kulturhistoriske interesser og naturinteresser. Grøfterne er et kunstigt element i landskabet, og lukning af disse bevirker netop, at landskabet helt lokalt i projektområdet får en mere naturlig fremtoning. Anlægsarbejdet udføres vha. maskiner med et lavt dæktryk. Der er tale om meget lokale og kortvarige indgreb, hvor vegetationen vil genetablere sig naturligt i løbet af en vækstsæson efter anlægsarbejdernes gennemførelse. På denne baggrund vurderes, at den landskabelige og oplevelsesmæssige kvalitet af området ikke forringes, ligesom de geologiske og kulturhistoriske interesser ikke påvirkes.

Projektet indeholder således ikke aktiviteter i anlægsfasen, der er i strid med kommuneplanens formål eller retningslinjer eller i øvrigt påvirker landskabelige, geologiske, kulturhistoriske eller naturinteresser.

Driftsfasen

Der vil være et lavt behov for drift efter gennemførelse af projektet. Visse steder vil der ske oprensning af eksisterende grøfter og vandløb af hensyn til sikring af afvanding udenfor projektgrænsen. Herudover vil der i driftsfasen blive tilbageholdt vand i landskabet som understøtter naturindholdet. Projektet er dermed ikke i strid med den kommunale planlægnings formål og retningslinjer jf. Ringkøbing-Skjern Kommunes kommuneplan 2021-2033.

Samlet konklusion

Sammenfattende er Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige i forhold til den administrative udpegning i projektområdet. I Naturstyrelsens vurdering

indgår projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger, jf. afsnit 6.1-6.3.

7 Andre miljøforhold

7.1 Støv, støj og vibrationer, lys, luft og lugt

7.1.1 Vurdering af påvirkninger

I anlægsfasen vil projektet i mindre grad medføre gener i form af støv, støj og vibrationer fra de maskiner, der skal flytte jord ned i grøfterne, afbryde dræn, etablere pumpe m.v. Afstanden fra projektområdet til nærmeste nabo er ca. 125 m.

Gener i form af støj-, støv-og/eller vibrationer vil være kortvarige og sammenlignelige med aktivitetsniveauet fra den nuværende landbrugsdrift, som har været på arealerne inden for projektområdet indtil nu. Arbejdet foregår inden for almindelig arbejdstid på hverdage og i weekender (man-fredag 07-18 og lørdag 07-14). Anlægsperioden vil være i efteråret 2026.

Projektet vurderes ikke at medføre lugt- eller lysgener i anlægsfasen ift. naboer/omkringboende, da der ikke vil være væsentlige emissioner fra entreprenørmaskiner sammenholdt med arbejdstiderne og afstande til nærmeste nabo/bebyggelse som beskrevet ovenfor.

Projektet medfører ikke støv, støj og/eller vibrationsgener i driftsfasen. Der vil i driftsfasen ikke komme lugt- eller lysgener fra projektet.

7.2 Ressourcer, affald og spildevand

7.2.1 Vurdering af påvirkninger

I anlægsfasen tilføres der ikke råstoffer og genereres ikke affald eller spildevand.

Affald fra projektet vil bestå i gamle drænrør eller lignende. Affaldet afhændes efter gældende lov og på nærmeste godkendte modtagestation.

Projektet medfører ikke forbrug af råstoffer, genererer ikke affald og udleder ikke spildevand i driftsfasen.

I driftsfasen vil vedligeholdelsesarbejderne være mindre end de aktiviteter, der er forbundet med den eksisterende drift.

7.3 Andre miljøforhold: Sammenfattende om anlægs- og driftsfasen

Anlægsfasen

Projektet indeholder ikke aktiviteter i anlægsfasen, der fører til en væsentlig påvirkning fra støv, støj og vibrationer, lys, luft og lugt ligesom indsatsen ingen væsentlig miljøpåvirkning har ift. ressourcer, affald og spildevand.

I anlægsfasen medfører projektet påvirkninger fra kørsel og flytning af jord fra balker til grøfter, der potentielt kan påvirke støv, støj og vibrationer, lys, luft og lugt samt ressourcer, affald og spildevand.

Anlægsfasen er kortvarig og midlertidig og arbejdet udføres i dagtimerne uden lyssætning. Jord flyttes meget lokalt fra balke til grøft, emission fra entreprenørmaskiner er meget kortvarig og lokal og afstanden til nærmeste bebyggelse er ca. 125 m. Der genereres ikke affald eller spildevand i forbindelse med anlæg. På den baggrund vurderer Naturstyrelsen, at anlægsarbejdet ikke er til gene for naboerne og at der ikke er tale om en væsentlig miljøpåvirkning.

Driftsfasen

Den eneste aktivitet i driftsfasen er evt. oprensning af grøfter og vandløb. Dette sker fra arealerne som i dag og vil være en meget begrænset aktivitet, som ikke vil føre til en væsentlig påvirkning ift. parametrene støv, støj, vibrationer, lys, lugt, lys ressourcer affald eller spildevand.

I driftsfasen vil vedligeholdelsesarbejderne være mindre end de aktiviteter, der er forbundet med den eksisterende drift.

På baggrund af ovenstående vurderes hydrologiindsatserne samlet set ikke, at være til væsentlig gene for befolkningen eller miljøet i området, da det ikke vil medføre væsentlige påvirkninger fra støv, støj, vibrationer, lys, lugt, lys ressourcer affald eller spildevand i driftsfasen.

Samlet konklusion

Sammenfattende er Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige i forhold til andre miljøforhold. I Naturstyrelsens vurdering indgår projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger, jf. afsnit 7.1 og 7.2.

8 Kumulative påvirkninger

Naturstyrelsen har ikke kendskab til godkendte eller planlagte projekter, der kan medføre en kumulativ påvirkning i forhold til det aktuelle projekts miljøpåvirkning af Natura 2000-område nr. 66 Stadil Fjord og Veststadil Fjord, vandområdedistrikt Jylland og Fyn og hovedvandopland Ringkøbing Fjord 1.8. vandområde eller §3 arealer.

Naturstyrelsen har pt. kendskab til følgende planlagte klima-lavbundsprojekter, der i kumulation vil være med til at understøtte målsætningen for Natura 2000-område nr. 66 Stadil Fjord og Veststadil Fjord og vandområdedistrikt Jylland og Fyn og hovedvandopland Ringkøbing Fjord 1.8.

- Klima-lavbundsprojekt Tim Å øst, som ligger opstrøms projektområdet i en afstand på ca. 1,5 km og er på ca. 104 ha. Ringkøbing-Skjern Kommune er projektejer, og der er gennemført forundersøgelse og projektet afventer nu realisering.
- Lavbundsprojekt Svingel Nord, som ligger ca. 0,8 km vest for projektområdet og på ca. 252 ha. Ringkøbing-Skjern Kommune er projektejer, og der er sat gang i en realiseringsfase med jordfordeling.

Projektet vurderes ikke at have lokale miljøpåvirkninger og vurderes sammenholdt med afstanden til den dansk-tyske grænse på mere end 160 km ikke at have grænseoverskridende miljøpåvirkninger.

Realisering af evt. kommende og planlagte projekter vurderes grundet deres karakter ikke at medføre væsentlige kumulative miljøpåvirkninger.

9 Øvrige tilladelser og kontakt til relevante myndigheder

Naturstyrelsen har i ovenstående redegjort for kontakt og dialog med relevante myndigheder samt hvilke dele af det anmeldte projekt, der forudsætter myndighedsbehandling herunder tilladelser og dispensationer. I tabel Tabel 9.1 vises en samlet oversigt over tilladelser og dispensationer.

Tabel 9.1 Oversigt over nødvendige dispensationer og tilladelser.

Lovbestemmelse	Ansøgning	Ansvarlig myndighed	Sandsynlighed for tilladelse
Bekendtgørelse af lov om vandløb (LBK nr. 1217 af 25/11/2019) Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restauration m.v. (BEK nr. 834 af 27/06/2016)	X	Ringkøbing-Skjern Kommune	Ja
Bekendtgørelse om klassifikation og registrering af vandløb	X	Ringkøbing-Skjern Kommune	Ja
Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (LBK nr. 240 af 13/03/2019)	X	Ringkøbing-Skjern Kommune	Ja
Bekendtgørelse af lov om planlægning (LBK nr. 287 af 16/04/2018).	X	Ringkøbing-Skjern Kommune	Ja
Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (LBK nr. 1225 af 25/10/2018)	X	Styrelsen for Grøn Areal-omlægning og vandmiljø	Ja
Museumsloven	X	ARKVEST – Arkæologi-Vestjylland	Ja

10 Samlet vurdering

Sammenfattende er Naturstyrelsens vurdering, på baggrund af oplysningerne om projektets miljøpåvirkninger i anlægs- og driftsfasen, at det anmeldte projekt ikke vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger.

Evt. spørgsmål om denne anmeldelse bedes rettet til undertegnede med henvisning til sagens j.nr. 25/03345.

Med venlig hilsen

Helle Kalkrup
heosk@nst.dk
72 54 36 71

11 Bilag

Denne anmeldelse er vedlagt:

- A. Ansøgningsskema
- B. Kort målestok 1:10.000
- C. Oversigtskort målestok 1:50.000
- D. GIS-filer: 130125_Ny Projektgrænse
- E. Tegninger vedr. eksisterende forhold og afvandingsforhold
- F. Tegninger vedr. projekterede forhold og afvandingsforhold
- G. Kvælstofregneark
- H. Fosforregneark
- I. CO₂-regneark
- J. NP-vekselkursregneark